

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2006

TIEDUSTELUT

Eeva-Kaisa Peuranen, puh. (09) 310 36392
Tea Tikkanen, puh. (09) 310 36386

E-mail

etunimi.sukunimi@hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupunki, tietokeskus

Osoite

PL 5520, 00099 Helsingin kaupunki

Puhelin

(09) 310 1612

LISÄTIETOJA:

Asuminen	Maija Vihavainen, puh. 310 36398
Koulutus	Timo Äikäs, puh. 310 36397
Työllisyys	Minna Salorinne, puh. 310 36412
Väestö	Eeva-Kaisa Peuranen, puh. 310 36392
	E-mail etunimi.sukunimi@hel.fi

Sisällysluettelo

1. Johdanto: syntymämaa, äidinkieli, ulkomaan kansalaisuus ja ulkomaalaistaustaisuus	2
2. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Helsingissä	3
3. Ulkomaan kansalaisten äidinkielet	7
4. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat	8
5. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike Helsinkiin ja Helsingistä	9
5.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa	9
5.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä	11
5.3 Kokonaismuutto	12
6. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsinkiin	13
7. Ulkomaalaisten väestörakenne	18
8. Perheet ja syntyvyys	19
9. Asuminen	21
10. Työllisyys ja työttömyys	23
11. Koulutus ja opiskelu	26
12. Tiivistelmä	28

1. Johdanto: syntymämaa, äidinkieli, ulkomaan kansalaisuus ja ulkomaalaistaustaisuus

Tässä raportissa käydään läpi ulkomaalaisväestön nykyistä tilaa Helsingissä. Käsiteltävinä aiheina ovat keskeiset väestölliset teemat kuten väestörakenne, muuttoliike, työllisyys ja koulutus sekä asuminen Helsingissä. Ulkomaalaisia erityisryhmänä voidaan tarkastella tilastollisesti kansalaisuuden, syntymämaan ja kielen mukaan. Suomeen muuttaneista ulkomaalaisista osa on vaihtanut kansalaisuutensa Suomeen. Tällöin heitä voidaan tarkastella **syntymämaan** perusteella. Syntymämaaksi tilastoidaan se maa, joka on ollut äidin vakituinen kotimaa lapsen syntyessä. Ulkomailla syntyneissä voi olla mukana kansalaisuudeltaan suomalaisia, kuten Suomessa syntyneissä on ulkomaan kansalaisia.

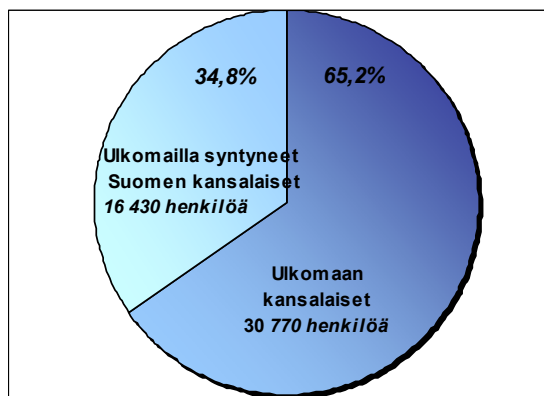
Myös kielen mukaan voidaan tarkastella ulkomaalaisväestöä. **Äidinkieli** rekisteröidään tilastoihin samalla kun vanhemmat ilmoittavat lapsen nimen. Ulkomaalaisia voidaan tarkastella vieraskieliset -nimityksellä, jolloin siihen kuuluu kaikki muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset. Tällöin tietenkin ne ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on suomi, eivät kuulu tarkasteltavaan joukkoon. Lisäksi ruotsinruotsalaiset sekoittuvat suomenruotsalaiseen ryhmään.

Ulkomaan kansalaisella tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta. **Kansalaisuudella** tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta sen voi myös vaihtaa muuttaessa toiseen maahan. Yhdellä henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Jos kansalaisuuksista yksi on Suomen, henkilö tilastoidaan suomalaiseksi. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, hänet tilastoidaan sen maan kansalaiseksi, jonka passilla hän on tullut maahan.

Ulkomaalaistaustaisella

tarkoitettaessa sekä ulkomaiden kansalaisia että ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaiden kansalaisissa on siis myös Suomessa syntyneitä mukana. Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset sisältävät niin suomalaisen perheeseen ulkomailla syntyneet ja takaisin Suomeen muuttaneet, kuin ulkomaalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen ja vaihtaneet kansalaisuutensa Suomeen.

Kuvio 1. Helsingin ulkomaalaistaustaiset 1.1.2006

Ulkomaalaistaustaiset jakautuvat ulkomaan kansalaisiin ja ulkomailla syntyneisiin Suomen kansalaisiin. Helsingissä oli yhteensä 47 200 ulkomaalaistaustaista vuoden 2006 alussa.

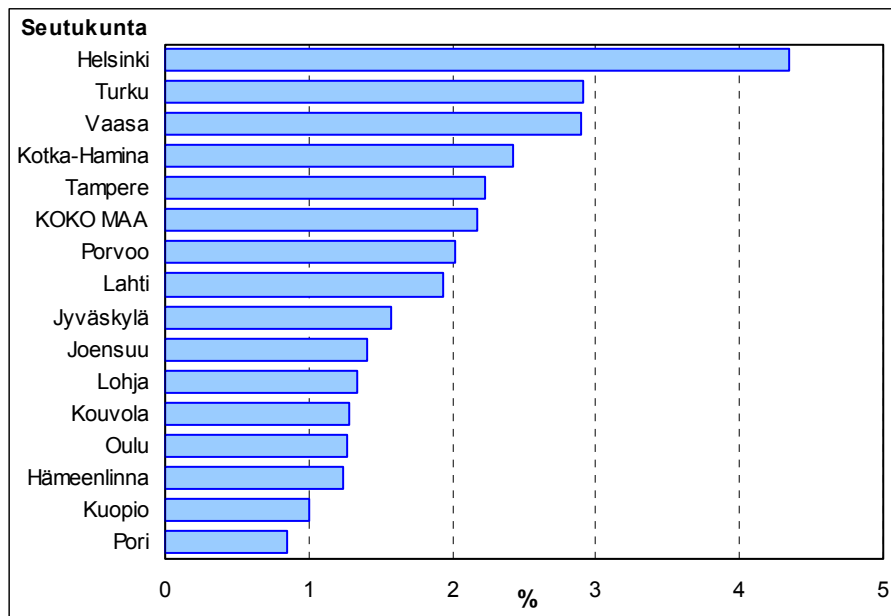
Tilastoitavaan väestöön kuuluu Helsingin kaupungin alueella vakituisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla on ollut kotipaikka Helsingissä tilastointipäivänä kuuluvat tilastoitavaan väestöön riippumatta kansalaisuudesta. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestävänsä tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikanhakija saa kotipaikan vasta kun hänen hakemuksensa on hyväksytty. Kiintiöpakolaiset ja turvapaikan saaneet pakolaiset kuuluvat siis kotikuntansa väestöön. Diplomaattisissa edustustoissa tai vastaavissa työskentelevillä ulkomaan kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillään ei ole kotipaikkaa Suomessa, joten he eivät kuulu tilastoitavaan väestöön.

2. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Helsingissä

Ulkomaan kansalaisia oli 5,5 prosenttia kaikista helsinkiläisistä vuodenvaihteessa 2005/2006. Helsingin seudulla (14 kuntaa) ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli 4,2 prosenttia. Koko maassa asui yhteensä 113 852 ulkomaan kansalaista eli 2,2 prosenttia koko Suomen väestöstä. Koko maan ulkomaalaisista 27 prosenttia asuu Helsingissä. Kansainvälisesti vertailtaessa Helsingissä on kuitenkin edelleen hyvin vähän ulkomaalaisia. Vuoden 2001 tiedoilla EU:n pääkaupungeista ainoastaan Lissabonissa oli vähemmän ulkomaalaisia kuin Helsingissä.

Vuonna 2004 niin Helsingin ja Helsingin seudun ulkomaalaisten määrä poikkeuksellisesti laski edelliseen vuoteen verrattuna ensimmäisen kerran vuoden 1985 jälkeen. Vuonna 2005 ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 1 584 henkilöllä Helsingissä. Edellisvuotiseen verrattuna kasvua tuli 5,4 prosenttia. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa määrät kasvoivat. Helsingin seudulla määrä kasvoi 3 282 hengellä ja koko Suomessa 5 506 hengellä.

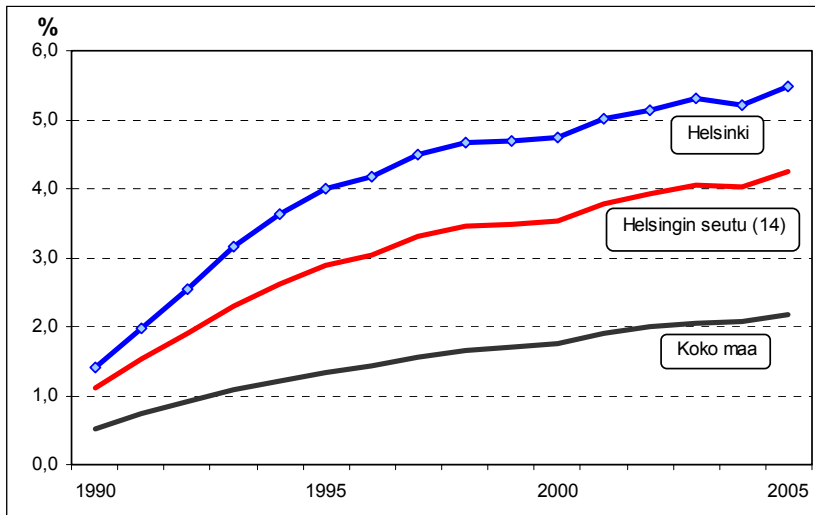
Kuvio 2. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa 31.12.2005

Helsingin seutukunta = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Vantaa

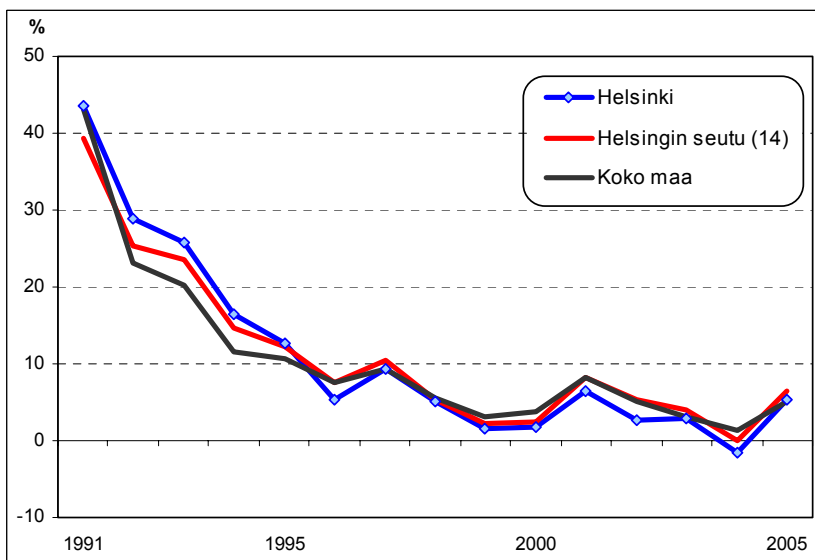
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3. Ulkomaan kansalaisten osuus Helsingin, Helsingin seudun sekä koko maan väestöstä vuosina 1990–2005

Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

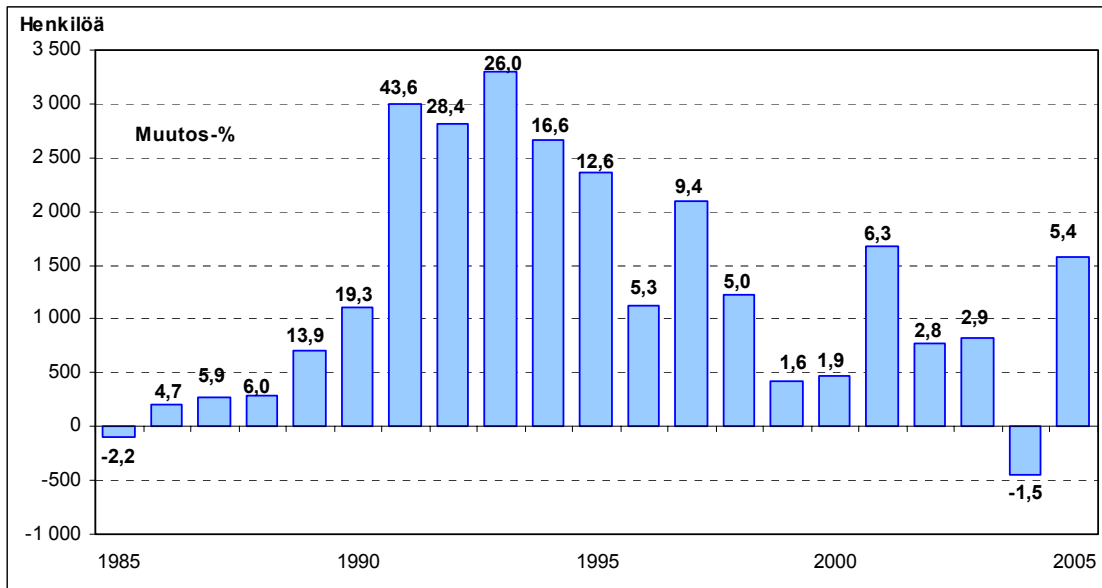
Kuvio 4. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuosina 1991–2005

Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

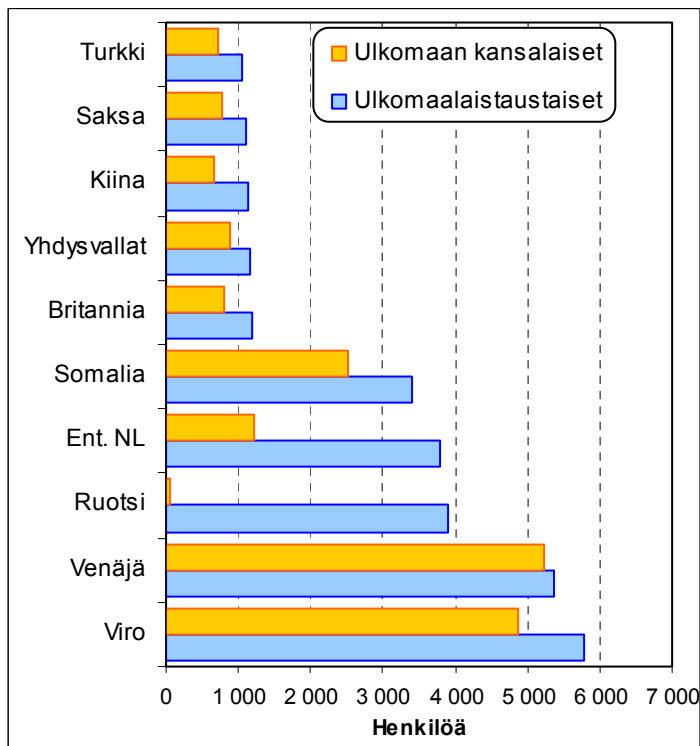
1990-luvun alusta lähtien ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti Helsingissä. Vuonna 1990 Helsingissä asui 5 777 ulkomaan kansalaista ja vuoden 2006 alussa 30 770. Määrä on siis viisinkertaistunut viidessätoista vuodessa. Ulkomaalaisten määrä kasvoi nopeasti etenkin 1990-luvun alkupuolella. Tähän on monta syytä, joista suurimpana Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1990 ja inkerinsuomalaisten hyväksyminen paluumuuttajiksi. Somalian suuret pakolaismäärät samana aikana kasvattivat myös ulkomaalaisten määrää. Ulkomaalaisten kasvun määrää voi myös selittää yleisesti Suomen kansainvälistymisellä, jota Suomen EU-jäsenyys vuonna 1995 vauhditti. 1990-luvun alun nopean kasvun jälkeen ulkomaalaisten määrän kasvu on tasoittunut niin Helsingissä, sen seudulla kuin koko maassakin.

Kuvio 5. Ulkomaan kansalaisten määrän kasvu lukumääränä sekä prosenttimuutoksena verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä vuosina 1985–2005

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 6. Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät vuodenvaihteessa 2005/2006

Lähde: Tilastokeskus

Helsingin ulkomaan kansalaiset edustavat 145 eri kansalaisuutta. Ulkomaalaisista 33,8 prosenttia on EU-maista, 23,2 prosenttia muualta Euroopasta, 15,0 prosenttia Afrikasta, 20,9 prosenttia Aasiasta ja 4,3 prosenttia Pohjois- tai Etelä-Amerikasta. Isoimpina kansalaisuusryhminä erottuvat selkeästi venäläiset ja virolaiset. Venäläiset muodostavat 17,0 prosentin ja virolaiset 15,8 prosentin osuuden koko ulkomaalaisten määrästä. Kolmanneksi suurimpana ryhmänä olevien somalialaisten suhteellisen määrän kasvu on hiipunut 1990-luvun puolista välistä lähtien, yhtenä syynä Suomen kansalaisuuden saanti.

Koko maahan verrattuna Helsingissä on suhteessa paljon enemmän afrikkalaisia, kaikista afrikkalaisista jopa 44 prosenttia asuu Helsingissä. Suomen somalialaisväestöstä yli puolet on helsinkiläisiä. Virolaiset ovat myös keskittyneet Helsinkiin, heistä kolmannes asuu pääkaupungissa. Venäläiset eivät ole yhtä keskittyneitä, heistä viidennes on helsinkiläisiä. EU-maiden kansalaisista lähes kolmannes asuu Helsingissä, kuten myös aasialaisista.

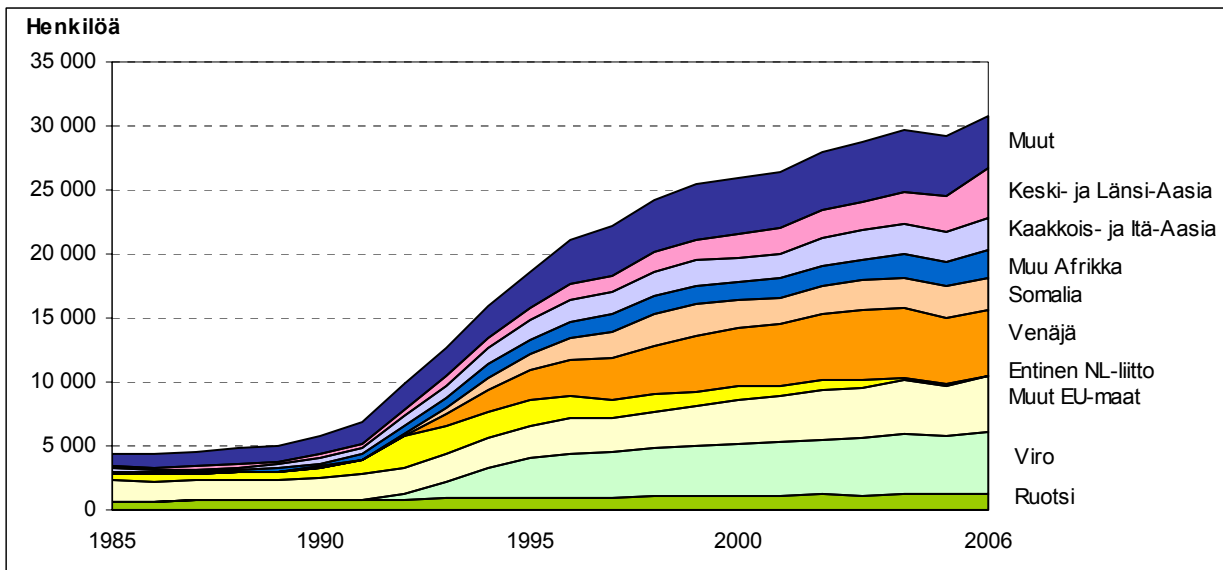
Maahanmuuttaneita etenkin Ruotsin ja entisen Neuvostoliiton alueelta tarkasteltaessa on huomioitava kansalaisuuden ja syntymämaan välinen ero. Ruotsalaistaustaisia asui vuonna 2006 Helsingissä 3 796 henkeä, mutta Ruotsin kansalaisuus oli vain 1 219 henkilöllä. Suurin osa tästä selittyy Suomen kansalaisilla, jotka ovat syntyneet Ruotsissa ja muuttaneet myöhemmin takaisin Suomeen. Entisessä Neuvostoliitossa syntyneitä oli 3 904, ja edelleen 42 helsinkiläisellä on Neuvostoliiton kansalaisuus. Suurin osa muuttaneista on siis vaihtanut kansalaisuutensa Suomeen. Somalialaisten kohdalla näkyy myös kansalaisuuksien vaihto. Myös virolaiset ja venäläiset ovat vaihtaneet kansalaisuuttaan Suomeen, mutta heidän tulomuuttonsa on kuitenkin edelleen niin vilkasta, ettei heidän kansalaisuusmääränsä ole alkanut suhteessa laskemaan.

Taulukko 1. Helsingin ulkomaan kansalaiset ja ulkomaalaistaustaiset kansalaisuuden ja syntymämaan mukaan vuodenvaihteessa 2005/2006

Maaryhmä	Ulkomaalais- taustaiset yhteensä	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset
Ulkomaat yhteensä	47 200	30 770	16 430
Eurooppa	27 514	17 541	9 973
EU-maat	15 717	10 407	5 310
<i>Britannia</i>	1 161	875	286
<i>Ruotsi</i>	3 796	1 219	2 577
<i>Saksa</i>	1 129	658	471
<i>Viro</i>	5 783	4 867	916
Muu Eurooppa	11 296	6 843	4 453
<i>Ent. Neuvostoliitto</i>	3 904	42	3 862
<i>Venäjä</i>	5 374	5 240	134
Afrikka	6 642	4 612	2 030
Pohjois-Afrikka	1 151	559	592
Länsi-, Keski- ja Etelä-Afrikka	1 452	1 134	318
Itä-Afrikka	4 039	2 919	1 120
<i>Somalia</i>	3 393	2 512	881
Pohjois-Amerikka	1 434	949	485
<i>Yhdysvallat</i>	1 110	769	341
Latinalainen Amerikka ja Karibia	1 036	601	435
Aasia	9 322	6 437	2 885
Itä-Aasia	1 769	1 323	446
<i>Kiina</i>	1 186	815	371
Kaakkois-Aasia	1 971	1 248	723
<i>Thaimaa</i>	702	551	151
<i>Vietnam</i>	690	309	381
Keski-Aasia	2 320	1 811	509
<i>Intia</i>	813	626	187
Länsi-Aasia	3 261	2 054	1 207
<i>Irak</i>	958	653	305
<i>Iran</i>	573	337	236
<i>Turkki</i>	1 055	730	325
Australia ja Oseania	297	188	109
Valtioton ja tuntematon	955	442	513

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan Helsingissä 1.1.1985–2006

Lähde: Tilastokeskus

3. Ulkomaan kansalaisten äidinkielet

Ulkomaan kansalaisten yleisin kieli on venäjä. Kaikista ulkomaan kansalaisista hieman yli viidennes oli venäjänkielisiä. Vironkielisiä on lähes puolet vähemmän. Somalia äidinkielenään puhuvia on kolmanneksi eniten. Ulkomaan kansalaisista 1 806 puhuu äidinkielenään suomea. Enemmistö heistä on sellaisten maiden kansalaisia, joissa suomalaisia on asunut paljon kuten Ruotsi, Yhdysvallat, Australia ja Neuvostoliitto. Etenkin runsas paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta, Venäjältä ja Virosta on nostanut suomenkielisten määrää ulkomaan kansalaisten parissa.

Taulukko 2. Ulkomaan kansalaiset ja koko väestö äidinkielen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2005/2006

Äidinkieli	Henkilöä	%	Äidinkieli	Henkilöä	%
Ulkomaan kansalaiset	30 770	100	Koko väestö	560 905	100
Suomi	1 806	5,9	Suomi	483 506	86,2
Ruotsi	869	2,8	Ruotsi	34 774	6,2
Venäjä	6 450	21,0	Venäjä	10 424	1,9
Viro	3 699	12,0	Somali	4 805	0,9
Somali	2 556	8,3	Viro	4 534	0,8
Englanti	2 317	7,5	Englanti	3 054	0,5
Arabia	922	3,0	Arabia	1 970	0,4
Kiina	873	2,8	Kiina	1 436	0,3
Kurdi	740	2,4	Kurdi	1 179	0,2
Espanja	737	2,4	Espanja	1 092	0,2
Saksa	702	2,3	Turkki	983	0,2
Ranska	613	2,0	Saksa	973	0,2
Thai	536	1,7	Ranska	887	0,2
Turkki	505	1,6	Vietnam	812	0,1
Muu	7 445	24,2	Muu	10 476	1,9

Lähde: Tilastokeskus

Koko väestön kielijakaumatilastossa näkyvät ulkomaalaistaustaiset. Helsingin asukkaista vieraskielisiä on 7,6 prosenttia. Koko väestön vieraskielisten kielijakauma noudattaa ulkomaan kansalaisten kielijakaumaa. Suurimmista kieliryhmistä löytyy eniten Suomen kansalaisiakin. Kolme suurinta kieliryhmää muodostavat lähes puolet koko vieraskieliset -ryhmästä; venäjänkielisiä on 24,5 prosenttia vieraskielisistä, somalinkielisiä 11,3 prosenttia ja vironkielisiä lähes yhtä paljon, 10,6 prosenttia.

4. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat

Helsinki on ottanut vuosina 1991–2005 vastaan yhteensä 3 362 pakolaista ensimmäisenä sijoituskuntana. Suomessa kaikkiaan 143 kuntaa on vastaanottanut pakolaisia vuoden 2005 loppuun mennessä. Helsingin vastaanottamat pakolaiset käsittävät 13,8 prosenttia koko maan turvapaikan saaneista pakolaisista.

Monet pakolaiset muuttavat myöhemmin ensimmäisestä sijoituskunnastaan maan sisällä, pääasiallisesti isompiin kaupunkeihin. Helsingin pakolaistaustaisten määrän arvioidaan olevan huomattavasti suurempi kuin mitä alun perin vastaanotettujen pakolaisten määrä on. Pakolaismääriä pystytään tällä hetkellä kuitenkin vain arvioimaan. *(Aiheesta enemmän esim. Ahlgren-Leinvuo: Pakolaiset Suomen kunnissa – kuntapaikasta pääkaupunkiseudulle teoksessa Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla (2005). Helsingin kaupungin tietokeskus.)*

Vuosi	Suomen vastaanottamat		Helsingin vastaanottamat		
	pakolaiset ¹⁾	paluumuuttajat ²⁾	1. sijoituskuntana	% koko maasta	paluumuuttajat
1991	1 366	..	233	17,1	1 105
1992	2 349	..	465	19,8	1 250
1993	3 689	..	435	11,8	1 793
1994	1 412	..	277	19,6	1 206
1995	1 415	..	290	20,5	826
1996	1 193	..	136	11,4	567
1997	1 406	..	257	18,3	396
1998	958	1 165	143	14,9	247
1999	1 189	1 304	75	6,3	157
2000	1 212	1 145	112	9,2	162
2001	1 857	1 052	191	10,3	124
2002	1 558	1 064	220	14,1	153
2003	1 202	772	154	12,8	90
2004	1 662	518	198	11,9	65
2005	1 501	687	176	11,7	128
2006	840*	633	60*	7,1	131
Yhteensä	24 809	8 340	3 422	13,8	8 400

*1.1.-31.8.2006

¹⁾ turvapaikan saaneet pakolaiset

²⁾ 1990-luvun alun tilastot puuttuvat

Lähde: Työministeriön maahanmuuttotilastot 2005, www.mol.fi/mol/fi/04_maahanmuutto/index.jsp

Paluumuuttajina Suomeen on ennen 1990-lukua tullut lähinnä entisiä Suomen kansalaisia. Neuvostoliiton hajoaminen herätti keskustelun inkerinsuomalaisten ja muiden suomalaisten asemasta Venäjällä. Paluumuuttajastatus ryhdyttiin antamaan myös henkilöille, joiden suomalaisuus ulottuu monen sukupolven taakse. Paluumuuttajia on tullut Suomeen 1990-luvun alusta lähtien noin 25 000 henkilöä. 1990-luvun alun paluumuuttajamääristä ei ole tarkkoja tilastoja (1990-luvun alussa paluumuuttajia tuli maahan tavallisilla turistiviisumeilla; etnisen alkuperän mukaan ei Suomessa tilastoida), ja juuri 1990-luvun alussa tulivat isoimmat paluumuuttajamäärät. 1990-luvun puolivälistä paluumuuttajien määrä on laskenut ja etenkin Virosta. 1990-luvun puolivälin jälkeen paluumuuttajista noin 80 prosenttia on tullut Venäjältä. Paluumuuton hiipumisen syinä on lähtöalueiden taloudellisten olojen kohentuminen, muuttohalukkaiden määrän vähentyminen ja Suomen kiristynyt paluumuuttopolitiikka.

Helsinki on vastaanottanut 1990-luvulla ja 2000-luvun alun aikana yli 8 000 paluumuuttajaa. Muuttotrendi on sama kuin koko Suomeen suuntautuvassa muutossa; 1990-luvun alun vuodet olivat suurimpia paluumuuttovuosia, ja niiden jälkeen muutto on hiipunut. Suurin muuttovuosi oli 1993, jolloin 1 793 paluumuuttajaa tuli Helsinkiin. 2000-luvulla paluumuuttajien vuosittainen määrä laski alle sadan, mutta vuonna 2005 määrä nousi yli sataan henkilöön.

5. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike Helsinkiin ja Helsingistä

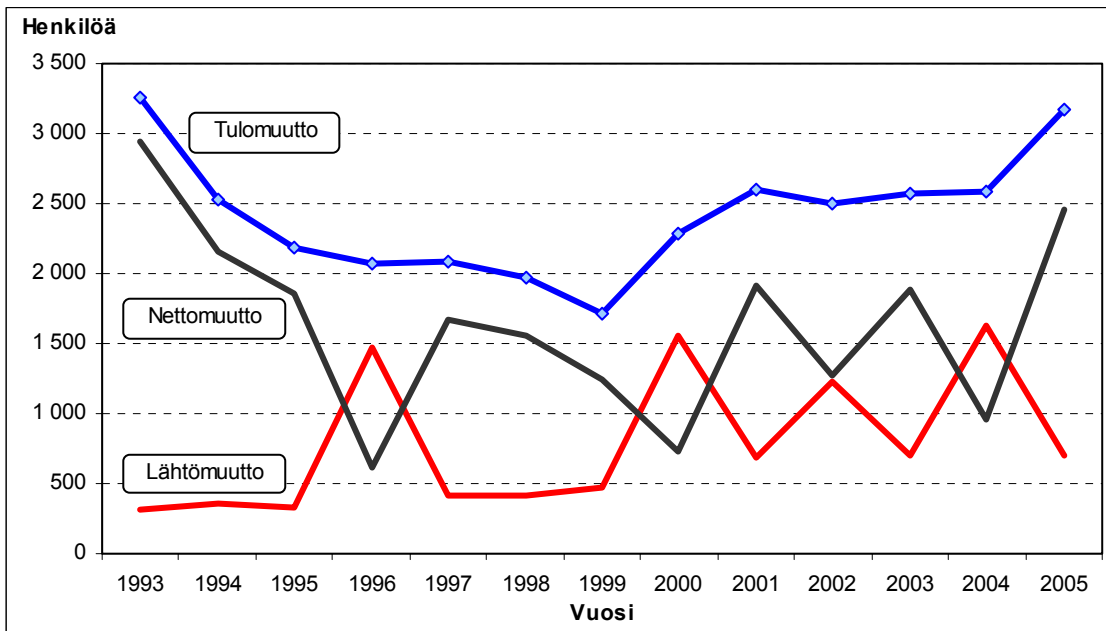
5.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa

Vuonna 2005 ulkomailta muutti yhteensä 4 897 henkilöä Helsinkiin. Näistä ulkomaan kansalaisia oli 64,7 prosenttia eli 3 166 henkilöä. Viime vuosina ulkomaan kansalaisten tulomuutto on ollut vuosittain 2 500 henkeä. Vuonna 2005 muuttojen määrä kasvoi 1990-luvun alun runsaamman tulomuuton määriin, jolloin muuttajia tuli vuosittain yli 3 000.

Lähtömuuttomäärät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Viime vuosina ulkomaan kansalaisten lähtömuuttajien määrä on vaihdellut kuudensadan ja yli 1 600 muuttajan välillä. Vuonna 2005 Helsingistä ulkomaille muutti 2 919 henkilöä, heistä 24,2 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia. Vuosina 1996, 2000, 2002 ja 2004 lähtömuutto ulkomaille on ollut poikkeuksellisen runsaita. Suuret vaihtelut johtuvat väestökisterin tarkastamisesta, jolloin ilmoittamattomat lähtömuutot kirjataan. Tämän vuoksi vaalivuosien ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat poikkeuksellisen korkeita.

Yhteensä ulkomaalaisia on muuttanut ulkomailta Helsinkiin 31 550 vuosina 1993–2005 ja lähtenyt ulkomaille 10 283 henkilöä. Helsinki on siis runsaasti muuttovoittoinen ulkomaan kansalaisten siirtolaisuudesta, nettomuutto on 21 267 henkilöä. Helsinki on ollut muuttovoittoinen kaikkien muuttoalueiden kanssa läpi tarkastelujakson ulkomaalaisten muuttajien suhteen.

Kuvio 8. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto ulkomaiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2005

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2005 Helsinkiin ulkomailta muuttaneista ulkomaan kansalaisista 37,5 prosentilla lähtömaa oli EU-maa ja 16,3 prosentilla EU:n ulkopuolinen Eurooppa. Keski- ja Länsi-Aasiasta tulleiden osuus oli 14,8 prosenttia, Afrikan 12,1 prosenttia ja Kaakkois- ja Itä-Aasian 11,1 prosenttia.

Ulkomaan kansalaisten ikärakenne poikkeaa suomalaisista tulomuuttajista, joiden ikärakenne on tasaisempi, ja erityisesti pienten lasten osuus on suuri. Vuonna 2005 ulkomaan kansalaisten tulomuuttajista lähes puolet oli iältään 16–29-vuotiaita, ja kolmannes 30–44-vuotiaita. Lapsia ja vanhuksia muutti vain vähän.

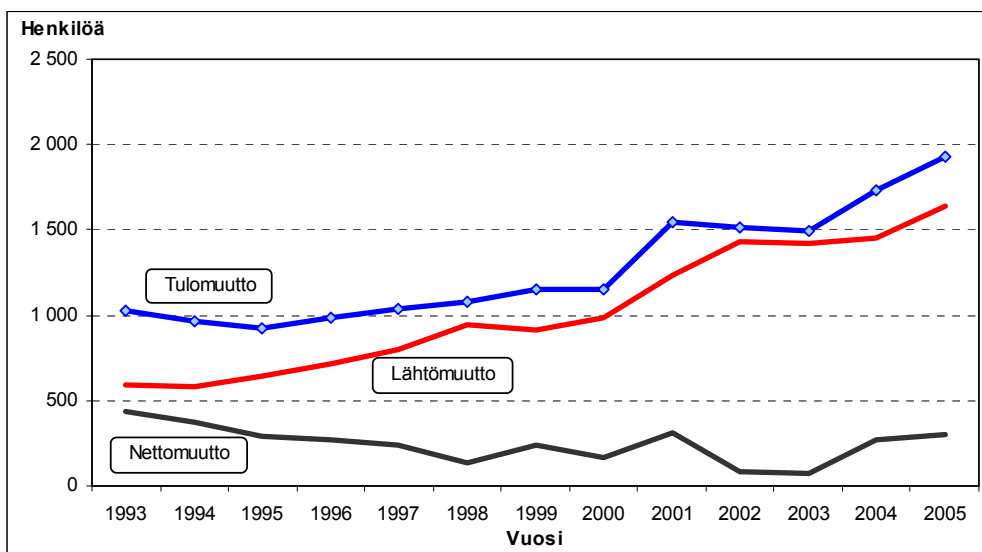
Kokonaisuudessaan 1990- ja 2000-luvun ulkomailta Helsinkiin muuttaneista reilusti yli puolet on ollut eurooppalaisia. Heidän osuutensa kaikista muuttajista on kuitenkin laskenut 1990-luvun alun noin 65 prosentista hieman yli 50 prosentin osuuteen. Suurin osa eurooppalaisista muuttajista on tullut entisen Neuvostoliiton alueelta, etenkin 1990-luvun alussa. 2000-luvulla myös muista Euroopan maista tulevien muuttajien määrä on kasvanut. Aasialaisten osuus muuttajista on noussut tasaisesti. 1990-luvun alussa muuttajista vajaa viidennes oli aasialaisia, kun 2000-luvulla reilu neljännes oli aasiasta. Afrikkalaisten osuus muuttajista on ollut nykyisin reilun 10 prosentin luokkaa.

Läpi ajanjakson poismuuttaneista ulkomaan kansalaisista kahden kolmasosan kohdemaana on ollut Euroopassa. Vuonna 2005 ulkomaalaisista muuttajista 57,4 prosenttia muutti EU-maihin, 11,5 prosenttia muualle Eurooppaan, 9,6 prosenttia Pohjois-Amerikkaan ja 8,8 prosenttia Kaakkois- tai Itä-Aasiaan. Ulkomaalaisista lähtömuuttajista kaksi viidestä oli iältään 30–44-vuotiaita, kolmannes 16–29-vuotiaita ja 45–64-vuotiaita reilu kymmenen prosenttia. Vanhusten ja lasten määrä poismuuttaneissa oli hyvin pieni. Suomalaisista lähtömuuttajista ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa ja lasten osuus on melko suuri, alle 6-vuotiaita muuttajia on vajaa kymmenen prosenttia.

5.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä

Ulkomaan kansalaisten muuttoliike maan sisällä muualta Suomesta Helsinkiin ja Helsingistä muualle Suomeen on vilkasta. Muualta maasta Helsinkiin on muuttanut vuosina 1993–2005 yhteensä 16 532 henkilöä ja Helsingistä muualle Suomeen 13 348 henkilöä. Tältä jaksolta Helsingin nettomuutto on siis positiivinen 3 186 henkilöllä. Maan sisäisessä muuttoliikkeessä ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat kasvaneet 1990-luvun alusta nopeammin kuin tulomuutot. Helsinki onkin enää vain niukasti muuttovoittoinen ulkomaan kansalaisista muiden Suomen alueiden suhteen.

Kuva 9. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto Suomen muiden alueiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2005

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2005 muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista aasialaisten osuus oli suurin, 28,1 prosenttia. EU-maiden kansalaiset käsittivät 26,3 prosentin osuuden ja afrikkalaiset 15,8 prosentin. Venäläisten osuus oli 16,6 ja virolaisten 13,0 prosenttia. Ikärakenteeltaan tulijat olivat hyvin nuoria. Lähes puolet oli 16–29-vuotiaita ja lähes kolmannes 30–44-vuotiaita. Alle 15-vuotiaiden osuus oli 11,9 prosenttia.

1990-luvulla muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista eurooppalaiset käsittivät puolet. Etenkin EU-maiden ulkopuolisten, suurimpina ryhminä venäläisten ja virolaisten tulomuutto on ollut vilkasta, ja se on kasvanut läpi vuosikymmenen. Myös aasialaisten tulomuuttajien määrä on hieman kasvanut, kokonaistulomuutosta 2000-luvulla heidän osuutensa on neljännes. Afrikkalaisten osuus on laskenut 1990-luvun alun 30 prosentista viime vuosien 15 prosenttiosuuteen muuttajien lukumäärän pysyessä tasaisena.

Helsingistä muualle Suomeen muuttaneista EU-maiden kansalaiset käsittivät kolmanneksen vuonna 2005. Virolaiset ja venäläiset muuttavat Helsingistä muualle Suomeen vilkkaasti. Molemmat ryhmät käsittivät noin 14 prosenttia poismuuttajista. Myös lähtömuuttajissa ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa, 16–29-vuotiaita on lähes puolet. Alle 15-vuotiaiden osuus muuttajista on kuitenkin vain 8,5 prosenttia.

5.3 Kokonaismuutto

Vuonna 2005 Helsinki sai vieraskielisistä muuttovoittoa etenkin ulkomailta, mutta muuttajia tuli runsaasti myös muulta Suomesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Helsinki taas menetti vieraskielisiä muihin pääkaupunkiseudun kuntiin, ja muun Helsingin seudun kanssa tulo- ja lähtömuutto oli lähes yhtä suurta.

Helsingin ulkomaalaisten muuttoliikkeelle luonteenomaista onkin runsas tulomuuttoliike ulkomailta sekä vilkas muuttoliike maan sisällä, jossa nettomuutto jää usein tasan. Monet ulkomailta tulevat muuttavat ensin Helsinkiin ja myöhemmin muualle Suomeen, suuri osa lähtömuuttoista kohdistuu muualle pääkaupunkiseudulle.

Yleisesti Helsingin ulkomaalaisväestö on hyvin muuttoaltista väestöä. Ulkomaalaisten muuttoalttiusluku oli 92 promillea vuonna 2005. Ulkomaalaisväestön suuri muuttoalttius on odotettavaa, koska nuorekkaan ikärakenteensa vuoksi he ovat alttiimpia muuttamaan. Monet ulkomaalaiset ovat lisäksi vain tietyn ajan Helsingissä esimerkiksi työn tai opiskelun vuoksi.

Kokonaismuuttoja vuonna 2005 tarkasteltaessa Helsinki sai isoimmat muuttovoitot EU-maiden kansalaisista. Kaikissa kansalaisuusryhmissä ulkomainen nettomuutto oli suurempaa kuin kotimainen nettomuutto. Kansalaisuusryhmittäin tarkasteltuna vuonna 2004 EU:hun liittyneiden maiden ja Keski- ja Länsi-Aasian sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian kansalaiset vaihtoivat eniten asuinpaikkaansa. Sen sijaan ruotsalaiset, pohjoisamerikkalaiset ja virolaiset muuttivat vähän.

Taulukko 4. Ulkomaan kansalaisten nettomuutto Helsingissä vuonna 2005

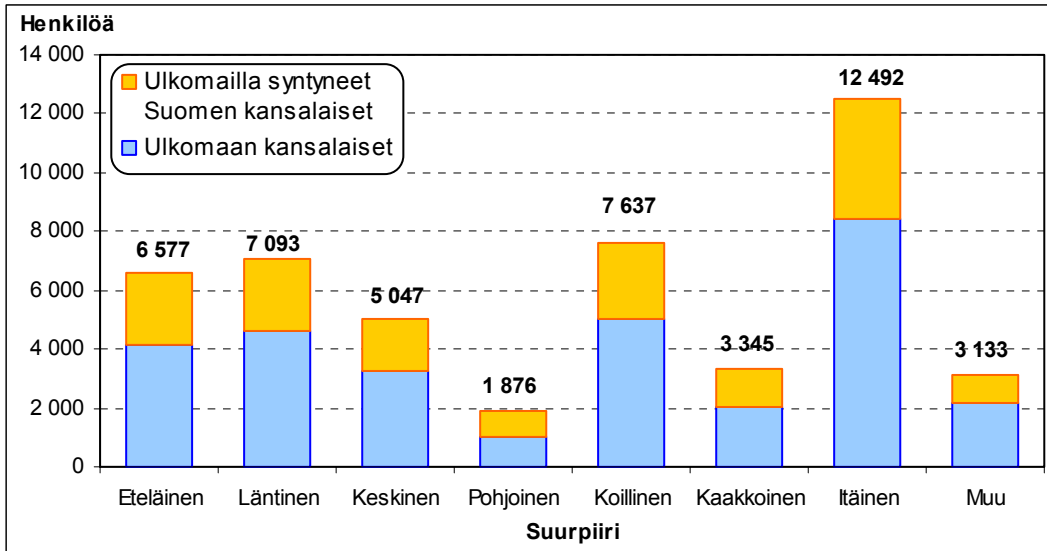
Maaryhmä	Kotimainen nettomuutto	Ulkomainen nettomuutto	Nettomuutto yhteensä	Muuttoalttius, ‰
Yhteensä	296	2 461	2 757	92
Eurooppa (pl. Suomi)	109	1 154	1 263	73
EU-maat	10	724	734	73
Ruotsi	-7	39	32	26
Viro	15	301	316	67
Muut v. 2004 liittyneet maat	2	103	105	151
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	1	1	2	7
Muu Eurooppa	98	429	527	77
Venäjä	94	345	439	84
Afrikka	116	369	485	108
Pohjois-Amerikka	-21	81	60	64
Latinalainen Amerikka ja Karibia	-2	80	78	137
Kaakkois- ja Itä-Aasia	-24	300	276	112
Keski- ja Länsi-Aasia	109	444	553	150
Australia ja Oseania	-2	18	16	87
Valtioton ja tuntematon	11	15	26	59

Lähde: Tilastokeskus

6. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsinkiin

Ulkomaalaiset ovat sijoittuneet asumaan ympäri Helsinkiä. Eniten ulkomaalaistaustaisia on Itäisessä suurpiirissä. Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu kussakin lähes saman verran ulkomaalaistaustaisia. Pohjoisessa ja Kaakkoisessa suurpiirissä asuu vähiten ulkomaalaistaustaisia. Kokonaisuudessaan 47 200 ulkomaalaistaustaista muodostaa 8,4 prosentin osuuden koko Helsingin väestöstä. Tuo keskiarvo ylittyy Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä. Samoin ulkomaan kansalaisten ja vieraskielisten suhteellinen osuus ylittää kaupungin keskiarvon vain noissa kahdessa suurpiirissä.

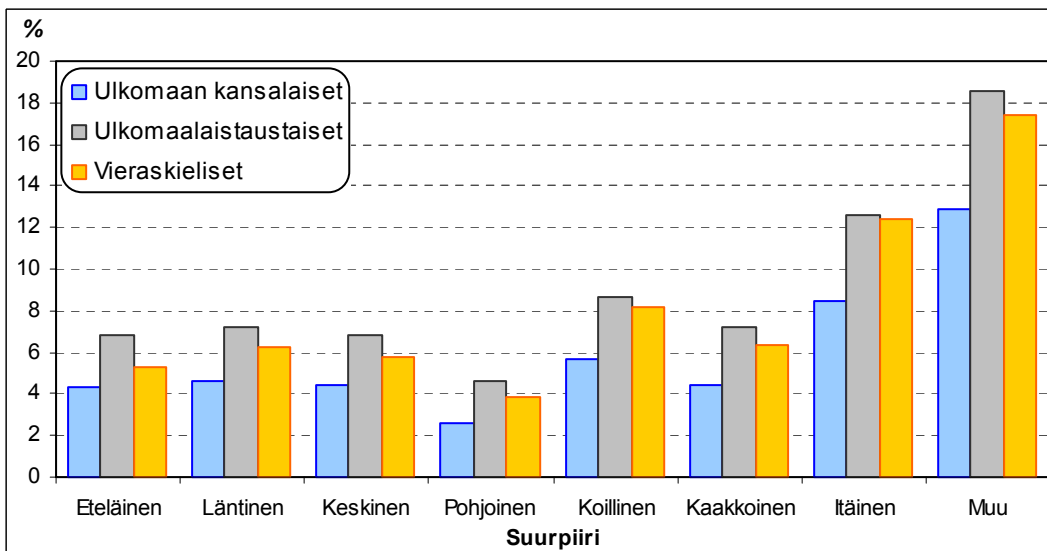
Kuvio 10. Ulkomaalaistaustaiset suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2005/2006

Yhteensä ulkomaalaistaustaisia Helsingissä 47 200 henkilöä, heistä ulkomaan kansalaisia 30 770 ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia 16 430 henkilöä.

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 11. Ulkomaan kansalaisten, ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten osuudet suurpiireittäin alueen koko väestöstä vuodenvaihteessa 2005/2006

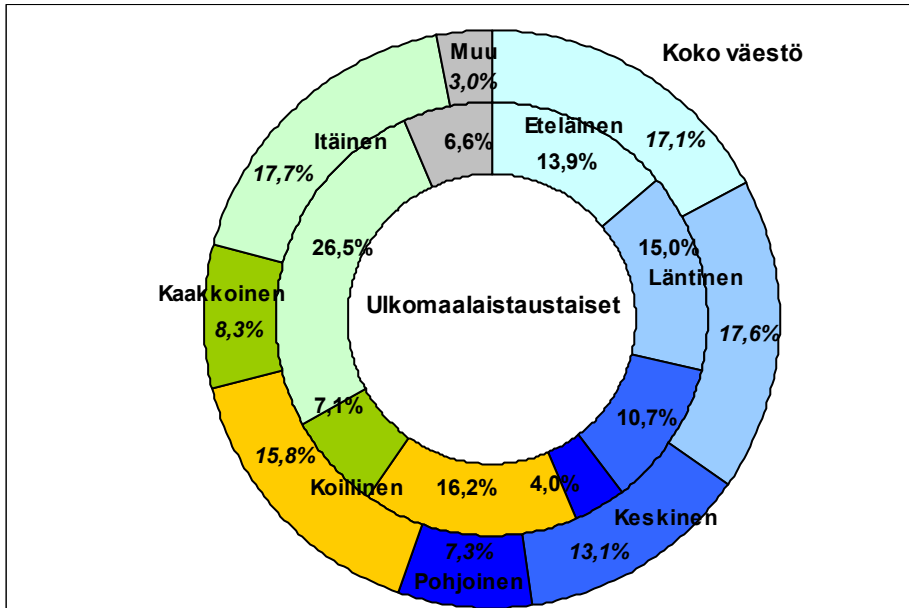

Ulkomaan kansalaisia Helsingissä yhteensä 30 770 henkilöä eli 5,5 % väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia 47 200 henkilöä eli 8,4 % koko väestöstä. Vieraskielisiä (muut kuin suomen- ja ruotsinkieliset) 42 579 henkilöä eli 7,6 % väestöstä.

Lähde: Tilastokeskus

Yli neljännes Helsingin ulkomaalaistaustaisista asuu Itäisessä suurpiirissä. Koko väestöstä siellä asuu vain vajaa viidennes. Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu kussakin likimain sama osuus, noin 14-16 prosenttia ulkomaalaistaustaisista. Keskisessä suurpiirissä asuu 10,7 prosenttia, Kaakkoisessa 7,1 prosenttia ja Pohjoisessa 4,0 prosenttia ulkomaalaistaustaisista. Ulkomaalaistaustaisten alueellinen osuus on hieman suurempi verrattuna koko väestön alueosuuteen Koillisessa peruspiirissä ja selvästi suurempi Itäisessä peruspiirissä. Muissa peruspiireissä ulkomaalaistaustaisten osuus ei ylitä koko väestön alueosuutta.

Kuvio 12. Koko väestön ja ulkomaalaistaustaisten jakautuminen suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2005/2006

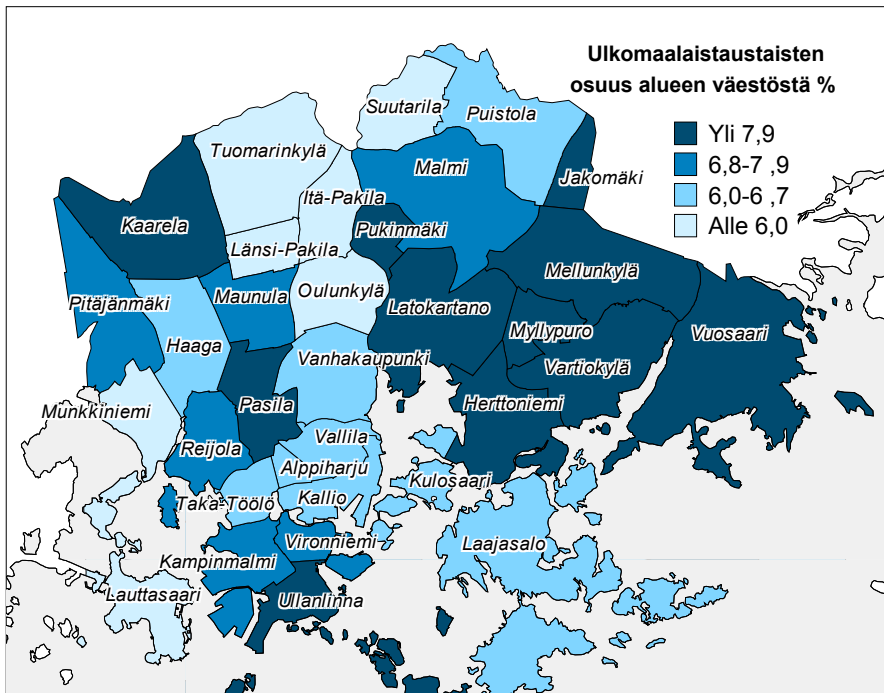

Ulkorenkaassa koko väestö, yhteensä 100 % ja sisärenkaassa ulkomaalaistaustaiset, yhteensä 100 %.

Lähde: Tilastokeskus

Itäisen suurpiirin sisällä, jossa ulkomaalaistaustaisten osuus koko väestöstä on kaupungin suurin. Erityisesti ulkomaalaistaustaisten keskittymiksi nousevat Meri-Rastila, Kivikko, Kallahti ja Itäkeskus. Yli suurpiirin keskiarvon nousevat myös Myllypuro, Kontula, Vesala ja Kurkimäki. Koillisesta suurpiiristä, jossa ulkomaalaistaustaisten osuus on 8,6 prosenttia, löytyy Viikin tiedepuistossa kaupungin korkein ulkomaalaisten osuus väestöstä, 21,3 prosenttia. Myös Jakomäessä, Pihlajistossa, Pihlajamäessä, Latokartanos-sa, Pukinmäessä, Tapulikaupungissa sekä Ylä- ja Ala-Malmilla ulkomaalaistaustaisten osuudet nousevat yli Koillisen piirin keskiarvon. Muita alueita, joissa ulkomaalaistaustaisten suhteellinen osuus on korkeahko, ovat Kaivopuisto (15,0 %), Itä-Pasila (14,5 %), Koskela (12,6 %), Kluuvi (12,3 %), Ruoholahti (11,1 %), Veräjälakso (10,8%), Malminkartano (10,6 %) ja Kannelmäki (10,2 %). Yleisesti ulkomaalaisten osuus nousee korkeammiksi alueilla, joissa on tiiviimpää asutusta ja laskee pientaloalueilla

Kuvio 13. Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen koko väestöstä peruspiireittäin vuodenvaihteessa 2005/2006

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuusryhmittäin katsottuna selkeästi keskittyneitä ryhmiä ovat virolaiset ja venäläiset, joista yli kolmannes asuu Itäisessä ja viidennes Koillisessa suurpiirissä. Afrikkalaisista ja aasialaisista vajaa kolmannes asuu Itäisessä suurpiirissä. Myös EU-maiden kansalaisista neljäsosa asuu Itäisessä suurpiirissä. Monista yksittäisistä eurooppalaisista kansallisuusryhmistä selkeä enemmistö taas asuu Eteläisessä suurpiirissä. Määrällisesti suurten ulkomaalaisryhmien, eli virolaisten, venäläisten ja somaleiden, sijoittuminen enemmän Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin saa koko ulkomaalaisväestön sijoittumisen painottumaan noille kahdelle alueelle.

Ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut 2000-luvulla lähes jokaisessa peruspiirissä, koko kaupungissa kasvua on ollut 31,4 prosenttia (lukuista puuttuu ne ulkomaalaistaustaiset, joiden asuinpaikkaa ei tiedetä). Määrällisesti kasvu on ollut suurinta Vuosaaren ja Mellunkylän peruspiireissä, niissä ulkomaalaistaustaisten määrä on kasvanut 1 500 – 1 800 henkilöllä. Suhteellisesti suurinta kasvu on ollut Vuosaarissa ja Latokartanossa, joissa kasvua on ollut 2000-luvun alusta yli 50 prosenttia. Nopeaa kasvua on ollut myös Hertoniemessä ja Pasilassa.

Taulukko 5. Koko väestö ja ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2005/2006

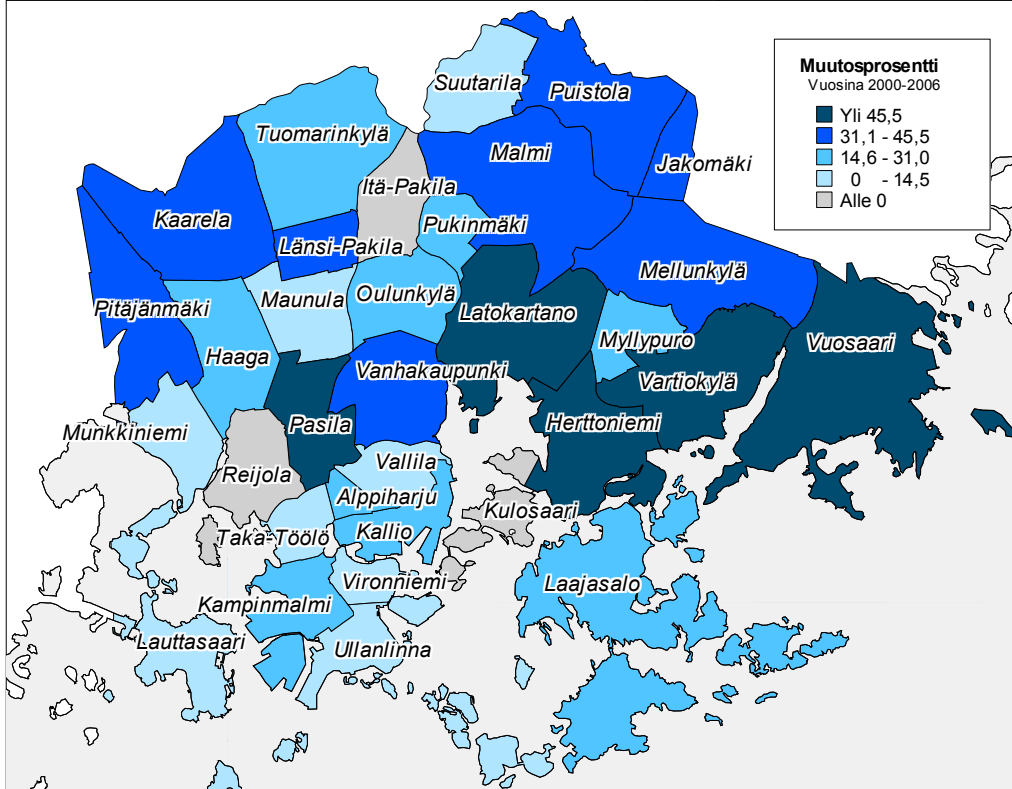
Maaryhmä	Koko kaupunki	Suurpiiri Eteläinen	Läntinen	Keskinen	Pohjoinen	Koillinen	Kaakkoinen	Itäinen	Muut
Asukkaat yhteensä	560 905	96 034	98 748	73 739	40 957	88 706	46 304	99 507	16 910
Ulkomaat yhteensä	30 770	4 178	4 592	3 256	1 049	5 054	2 054	8 410	2 177
Eurooppa	17 541	2 658	2 522	1 726	590	2 994	1 250	4 887	914
EU-maat	10 407	1 903	1 576	1 204	376	1 543	747	2 510	548
<i>Ruotsi</i>	1 219	383	199	166	60	82	102	170	57
<i>Tanska</i>	175	63	28	17	7	18	9	22	11
<i>Viro</i>	4 867	298	605	438	165	1 033	360	1 740	228
Muut v. 2004 liittyneet maat	744	171	114	101	25	111	36	152	34
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	291	101	58	31	13	20	20	28	20
<i>Norja ja Islanti</i>	181	68	37	19	5	12	13	16	11
Muu Eurooppa	6 843	654	888	491	201	1 431	483	2 349	346
<i>Venäjä</i>	5 240	546	618	351	151	1 128	386	1 810	250
Afrikka	4 612	235	712	481	184	822	291	1 336	551
Pohjois-Amerikka	949	310	142	100	36	52	57	120	132
Latinalainen Amerikka ja Karibia	601	142	103	102	21	55	28	91	59
Kaakkois- ja Itä-Aasia	2 571	421	428	354	86	388	115	587	192
Keski- ja Länsi-Aasia	3 866	325	606	438	104	647	266	1 208	272
Australia ja Oseania	188	52	30	27	6	14	14	18	27
Valtioton ja tuntematon	442	35	49	28	22	82	33	163	30
Asukkaat yhteensä	100	17,1	17,6	13,1	7,3	15,8	8,3	17,7	3,0
Ulkomaat yhteensä	100	13,6	14,9	10,6	3,4	16,4	6,7	27,3	7,1
Eurooppa	100	15,2	14,4	9,8	3,4	17,1	7,1	27,9	5,2
EU-maat	100	18,3	15,1	11,6	3,6	14,8	7,2	24,1	5,3
<i>Ruotsi</i>	100	31,4	16,3	13,6	4,9	6,7	8,4	13,9	4,7
<i>Tanska</i>	100	36,0	16,0	9,7	4,0	10,3	5,1	12,6	6,3
<i>Viro</i>	100	6,1	12,4	9,0	3,4	21,2	7,4	35,8	4,7
Muut v. 2004 liittyneet maat	100	23,0	15,3	13,6	3,4	14,9	4,8	20,4	4,6
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	100	34,7	19,9	10,7	4,5	6,9	6,9	9,6	6,9
<i>Norja ja Islanti</i>	100	37,6	20,4	10,5	2,8	6,6	7,2	8,8	6,1
Muu Eurooppa	100	9,6	13,0	7,2	2,9	20,9	7,1	34,3	5,1
<i>Venäjä</i>	100	10,4	11,8	6,7	2,9	21,5	7,4	34,5	4,8
Afrikka	100	5,1	15,4	10,4	4,0	17,8	6,3	29,0	11,9
Pohjois-Amerikka	100	32,7	15,0	10,5	3,8	5,5	6,0	12,6	13,9
Latinalainen Amerikka ja Karibia	100	23,6	17,1	17,0	3,5	9,2	4,7	15,1	9,8
Kaakkois- ja Itä-Aasia	100	16,4	16,6	13,8	3,3	15,1	4,5	22,8	7,5
Keski- ja Länsi-Aasia	100	8,4	15,7	11,3	2,7	16,7	6,9	31,2	7,0
Australia ja Oseania	100	27,7	16,0	14,4	3,2	7,4	7,4	9,6	14,4
Valtioton ja tuntematon	100	7,9	11,1	6,3	5,0	18,6	7,5	36,9	6,8

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu on edelleen keskittynyt itäisiin kaupunginosiin, mutta kasvu on hidastunut niissä verrattuna muihin alueisiin. Sen sijaan Pohjois-Helsingin alueilla sekä Helsingin keskellä – Pasilan, Vanhankaupungin, Latokartanon ja Herttoniemen alueilla ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti. Näiden alueiden uudet asuinalueet ja opiskelija-asuntoalueet ovat nostaneet alueet kasvun kärkeen. Ulkomaalaistaustaisten määrä on vähentynyt 2000-luvun aikana kahdessa peruspiirissä, Reijolassa, Kulosaarissa ja Itä-Pakilassa. Eteläisillä ja läntisillä alueilla kasvu on pysynyt lähes paikallaan 2000-luvulla.

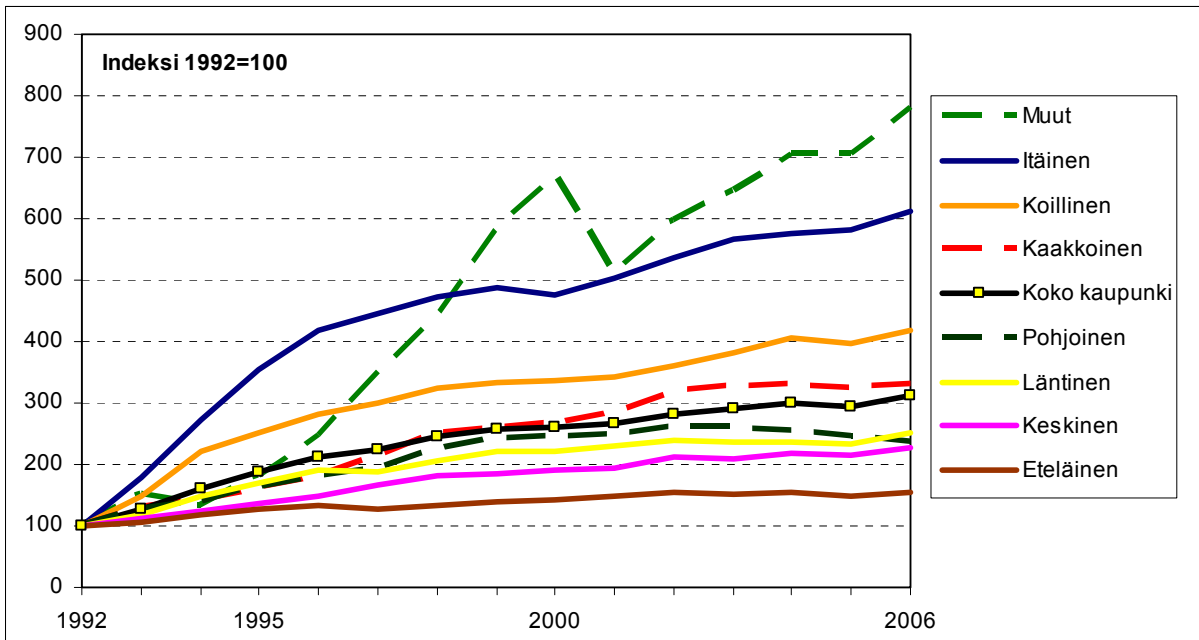
Vuodesta 1992 ulkomaalaisten määrä on pysynyt lähes paikallaan Eteläisessä suurpiirissä ja kasvanut hyvin hitaasti Keskeisessä, Läntisessä ja Pohjoisessa suurpiirissä. Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä kasvu on ollut taas hyvin nopeaa. Suurin kasvu ajoittuu 1990-luvun alkuun, jolloin Itäinen ja Koillinen suurpiiri asuttivat suuren tulomuuttajien määrän.

Kuvio 14. Ulkomaalaistaustaisten määrän muutos peruspiireittäin vuosina 2000-2006

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 15. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos suurpiireittäin 1992-2006

Lähde: Tilastokeskus

7. Ulkomaalaisten väestörakenne

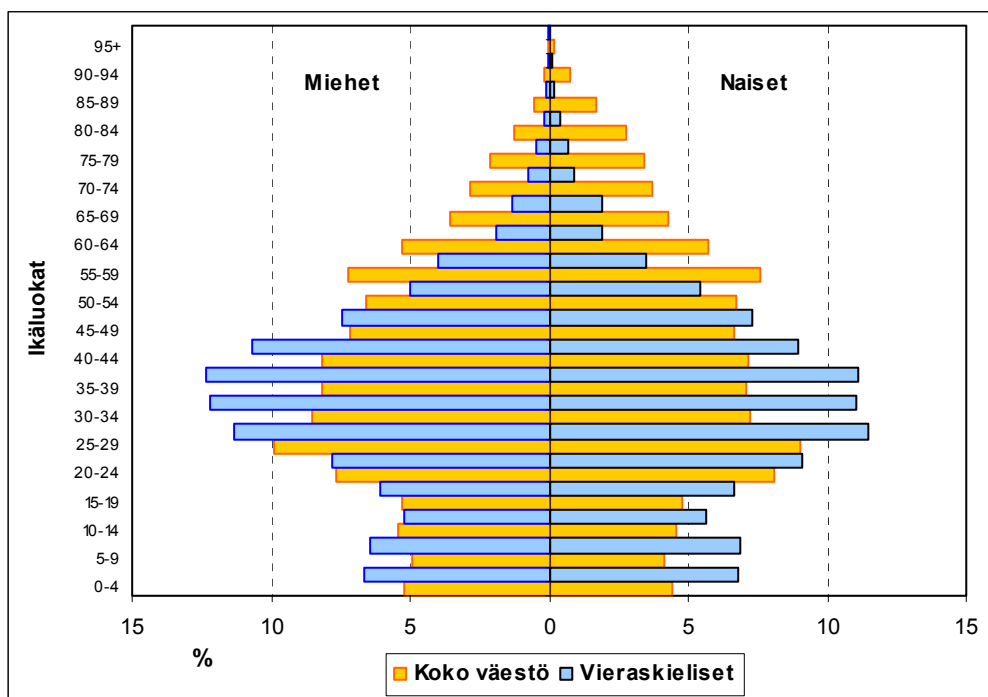
Koko kaupungin väestössä naisia on enemmän, mikä johtuu pääasiassa naisten pidemmästä eliniästä. Ulkomaalaisista miehiä on enemmän, mikä osittain selittyy heidän pienistä vanhemmista ikäluokista. Kansalaisuusryhmittäin sukupuolierot ovat suuriakin. EU-maiden kansalaisista 56,3 prosenttia on miehiä, kun taas virolaisista 54,9 prosenttia ja venäläisistä jopa 58,1 prosenttia on naisia. Useimmissa kansalaisuusryhmissä miehiä on enemmistö, mutta suurten kansalaisuusryhmien naisenemmistöt korjaavat kokonaissukupuolijakauman lähes tasan.

Helsingin vieraskielisen väestön rakenne on nuorekkaampi kuin koko kaupungin väestön. Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työikäisissä ja lapsissa. Alle 15-vuotiaita vieraskielisistä on 18,8 prosenttia, koko väestön vastaava osuus on 14,3 prosenttia. Vieraskielisistä yli 65-vuotiaita on vain 3,5 prosenttia, kun koko kaupungin asukkaista heitä on 13,9 prosenttia.

Työikäisiä (15–64-vuotiaita) vieraskielisistä on 77,7 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöstä (71,9 %). Nuorten työikäisten osuus on vieraskielisistä huomattavasti suurempi kuin koko väestöllä. Vieraskielisistä 25–39-vuotiaita on 34,8 prosenttia, kun koko väestöstä heitä on 24,9 prosenttia. Vanhempia työikäisiä on vieraskielisissä jo vähemmän. Vieraskielisiä 50–64-vuotiaita on 10,9 prosenttia ja koko väestössä heitä on 19,6 prosenttia.

Vieraskielisen väestön painotus on siis kolmenkymmenen ja neljänkymmenen ikävuoden välillä. Tämä viittaa vasta hiljakkoin alkaneeseen muuttoliikkeeseen, yleensä nuoret aikuiset ovat alttiimpia muuttamaan, ja Helsingin ulkomaalaisväestö ei ole vielä ehtinyt vanhentua.

Kuvio 16. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne vuodenvaihteessa 2005/2006

Lähde: Tilastokeskus

Suurimmista kansalaisuusryhmistä ruotsalaisilla on vanhin ikärakenne, yli 65-vuotiaita heistä on 12,9 prosenttia. EU-maiden kansalaisten painotus on vanhemmissa työikäisissä. Venäläisillä ja virolaisilla ikärakenne on tasaisempi. Afrikkalaisten ikärakenne poikkeaa muista ryhmistä. Heillä on paljon lapsia ja nuoria ja yli 65-vuotiaiden osuus on erittäin pieni, alle yhden prosentin. Lapsien osuus vaihtelee paljon kansalaisuuksittain. EU-maiden kansalaisista alle 15-vuotiaita lapsia on vain kymmenesosa, kun afrikkalaisväestöstä lähes kolmannes on lapsia. Myös keski- ja länsiaasialaisilla lasten osuus on suuri, 18,9 prosenttia.

Vuodenvaihteessa 2005/2006 vieraskielisiä peruskouluikäisiä eli 7–15-vuotiaita oli 4 495, mikä on 9,2 prosenttia koko ikäryhmästä. Määrällisesti eniten vieraskielisiä koululaisia on Itäisessä suupiirissä, jossa heidän osuus kaikista samanikäisestä väestöstä on 14,5 prosenttia. Myös Keskisessä suurpiirissä vieraskielisten koululaisten osuus, 10,2 prosenttia, ylittää koko kaupungin tason.

Ulkomaan kansalaisista 12,0 prosenttia on syntynyt Suomessa. Eri kansalaisuusryhmillä määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti. Ruotsalaisista lähes puolet on syntynyt Suomessa, joka kertoo monien pitkästä oleskelusta Suomessa, etenkin kun ruotsalaisten ikärakenteen painotus oli vanhemmissa ikäpolvissa. EU-maiden kansalaisista 13,1 prosenttia on syntynyt Suomessa, mutta virolaisista vain 8,0 prosenttia, venäläisistäkin 8,5 prosenttia ja aasialaisista 9,1 prosenttia. Afrikkalaisista sitä vastoin lähes viidennes on syntynyt Suomessa, somalialaisista 23,6 prosenttia. Suomessa syntyneiden osuus kertoo väestöryhmän maassaoleskeluajasta, vaikkakin kulttuuriset erot sekoittavat vertailua – lapsimäärät vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Samalla se kertoo myös maahan sopeutumisesta, perheen perustaminen sitouttaa usein hyvin asuinalueeseen.

8. Perheet ja syntyvyys

Vuodenvaihteessa 2005/2006 Helsingin vieraskielisistä oli naimisissa 39,8 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöllä. Tähän selityksenä on edellä mainittu nuorten aikuisten suuri määrä. Vuonna 2005 Helsingissä solmituista avioliitoista 23,2 prosentissa oli ulkomaalainen ainakin toisena puolisona, 3 prosenttia avioliitoista oli ulkomaalaisten kesken.

Vuonna 2006 Helsingissä oli 11 403 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen on ulkomaalainen. Perheissä oli yli 33 574 henkilöä. Vaikka osa ulkomaalaisista onkin avioitunut vasta Suomeen muutettuaan, avioliittoa suomalaisen kanssa voidaan pitää yhtenä suurena selittäjänä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen ja Helsinkiin. Sukupuolijakauma on suomalais-ulkomaalaisperheissä suhteellisen tasainen, suomalaisia naisia on vähän enemmän liitossa ulkomaalaisen kanssa.

Taulukko 6. Ulkomaan kansalaisten perherakenne vuodenvaihteessa 2005/2006

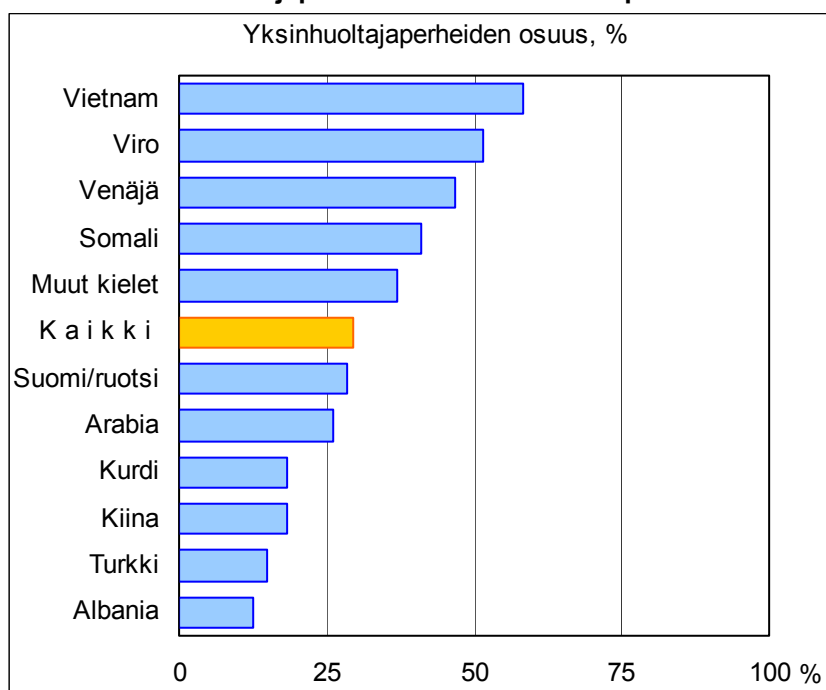
Äidin/naisen kansalaisuus	Miehen/isän kansalaisuus	Henkilöitä	Perheitä yhteensä	Henkilöitä/perhe	Lapsia/perhe	Lapsettomat perheet %	Suuret perheet ¹⁾ %
Suomalainen	Ulkomaalainen	10 622	3 751	2,8	0,83	51,2	6,2
Ulkomaalainen	Suomalainen	8 954	3 005	3,0	0,98	48,2	9,5
Ulkomaalainen	Ulkomaalainen	9 898	3 118	3,2	1,17	39,4	11,1
Ulkomaalainen	Ei isää	3 727	1 379	2,7	1,70	.	12,8
Ei äitiä	Ulkomaalainen	373	150	2,5	1,49	.	6,0
Ulkom. perheet yhteensä		33 574	11 403	2,9	1,08	40,3	9,2
Kaikki helsinkiläiset perheet		367 452	137 776	2,7	0,83	49,8	5,4

¹⁾ 0-17-vuotiaita lapsia 3 tai enemmän

Lähde: Tilastokeskus

Helsingiläisten perheiden yleinen lapsiluku on 0,83, ulkomaalaisperheillä 1,08. Ulkomaalaisen äidin ja molempien ulkomaalaisten vanhempien lapsiluku on korkeampi. Ulkomaalaisperheissä on muihin perheisiin verrattuna vähemmän lapsettomia perheitä. Molempien vanhempien ollessa ulkomaalaisia lapsettomien perheiden osuus on kasvanut ollen 39,4 prosenttia vuonna 2005. Suurten perheiden määrä on suurempi ulkomaalaisperheillä. Kymmenesosalla ulkomaalaisperheistä on kolme tai enemmän alle 18-vuotiasta lasta, kaikilla perheillä vastaava osuus on 5,4 prosenttia.

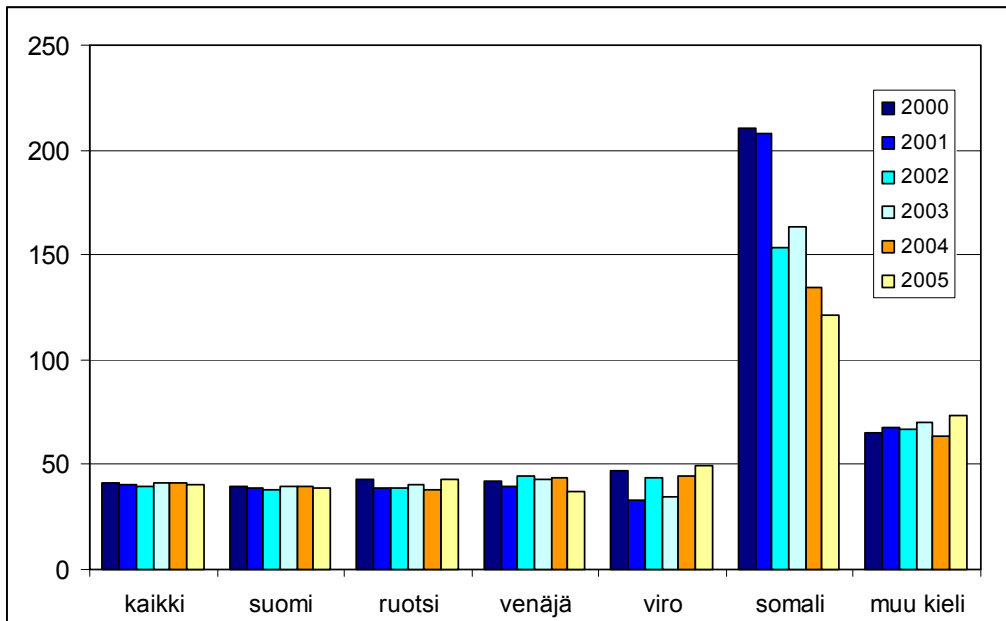
Yksinhuoltajuus on yleistä vieraskielisissä perheissä. Vietnamin-, viron-, venäjän- ja somalinkielisten yksinhuoltajaperheiden osuus perheistä on korkeampi kuin keskimäärin koko kaupungissa. Vieraskielisten yksinhuoltajuuden yleisyyden taustalla on pakolaisten usein hajonneet perheet ja työnsaannin vaikeudet kotimaassaan.

Kuvio 17. Yksinhuoltajaperheiden osuus kaikista perheistä äidinkielen mukaan Helsingissä 1.1.2006

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2005 Helsingissä syntyi 40,7 lasta tuhatta 15–49-vuotiasta naista kohden. Vieraskielisillä vastaava hedelmällisyysluku oli huomattavasti korkeampi ollen 63,4. Vieraskieliset äidit myös saavat lapsensa hieman nuorempana kuin koko väestön äidit. Syntyvyudessa on vaihtelua eri kansalaisuuksissa. Somalinkielisten naisten syntyvyys on ollut muihin kieliryhmiin verrattuna selvästi korkeinta. Hedelmällisyys on ollut viisinkertainen koko väestöön nähden. Hedelmällisyys on kuitenkin laskenut viime vuosina nopeasti. Viron- ja venäjänkielisten naisten hedelmällisyys ei poikkea merkittävästi suomenkielisten hedelmällisyydestä.

Kuvio 18. Hedelmällisyys (syntyneitä 1 000 15-49-vuotiasta naista kohden) äidin äidinkielen mukaan Helsingissä vuosina 2000-2005

Lähde: Tilastokeskus

9. Asuminen

Ulkomaalaisten asumista voidaan tarkastella asuntokuntatilastoiden avulla. Ulkomaalaisasuntokunniksi lasketaan asuntokunnat, joissa on vähintään yksi ulkomaan kansalainen tai asuntokunnan viitehenkilö on ulkomaalainen. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Asuntokuntien viitehenkilöllä tarkoitetaan asuntokunnan suurituloisinta henkilöä. Tulotietoina on käytetty tilastointivuoden valtionveronalaisia tuloja. Mikäli suurituloisin on alle 25-vuotias lapsen asemassa oleva henkilö tai asuntokunnassa ei kenelläkään ole valtionveronalaisia tuloja, viitehenkilöksi määritellään asuntokunnan vanhin henkilö.

Ulkomaalaiset asuvat muita helsinkiläisiä huomattavasti yleisemmin vuokra-asunnoissa. Ulkomaalaisasuntokunnista 81,8 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuoden-vaihteessa 2004/2005, kun kaikista asuntokunnista 50,5 prosenttia asui vuokralla. Ulkomaalaiset asuvat myös koko väestöä yleisemmin arava-vuokra-asunnoissa, sillä yli puolet vuokralla asuvista ulkomaalaisista asuu aravavuokra-asunnoissa, kun kaikista vuokralla olevista asuntokunnista 39,7 prosenttia asui arava-vuokralla.

Helsinkiläisillä asutokunnilla omistusasuminen painottuu Pohjoiseen ja Koilliseen suurpiiriin, joissa yli puolet asutokunnista omistaa asutonsa. Ulkomaalaisasutokunnilla omistusasuminen painottuu taas Eteläiseen suurpiiriin, jossa neljännes asutokunnista omistaa asutonsa ja Pohjoisessa suurpiiriin, jossa viidennes omistaa asutonsa.

Vuokra-asumisessa ulkomaalaisasutokunnilla arava-vuokrat painottuvat Koilliseen ja Itäiseen suurpiiriin, joissa kolme neljästä vuokralla olevista ulkomaalaisasutokunnista asuu arava-vuokralla. Eteläisessä suurpiirissä taas lähes kaikki vuokraavat vapailta markkinoilta asunnon. Myös Keskisessä suurpiirissä arava-vuokra-asuntojen osuus on pieni. Ulkomaalaisten asutokuntien asunnonhallinta seuraa koko kaupungin asutokuntien rakennetta. Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä on arava-vuokra-asuntoja runsaammin tarjolla, joten aravavuokrat ovat siellä yleisiä toisin kuin Eteläisessä ja Läntisessä suurpiirissä.

Koillisessa suurpiirissä ulkomaalaisten asutohallintarakenne poikkeaa eniten kaikista asutokunnista. Alueen pohjoisosien isot pientaloalueet nostattavat omistusasumisen osuuden puoleen, ulkomaalaisasutokunnilla osuus on alle kymmenen prosenttia. Suurpiirissä ulkomaalaisasutokunnat ovat keskittyneet asumaan niille alueille, joista löytyy vuokra-asuntoja runsaasti (Jakomäki, Pukimäki, Malmi, Latokartano). Eteläisen suurpiiriin ulkomaalaisasutokunnat poikkeavat taas eniten muiden alueiden ulkomaalaisasutokunnista. Eteläisessä piirissä ulkomaalaisasutokunnat omistavat enemmän asuntoja ja vuokraavat huomattavasti enemmän asuntoja vapailta markkinoilta.

Taulukko 7. Ulkomaalaisasutokunnat asunnon hallintaperusteiden mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2004/2005

	Omistus- Vuokra-asunnot				Muu hallintaperuste	Kaikki asutokunnat
	asunnot		joista			
	%		arava-vuokra	muu vuokra		
Koko kaupunki	14,3	81,8	54,0	46,0	3,8	10 905
Eteläinen	24,5	69,1	4,6	95,4	6,4	1 836
Läntinen	13,6	83,4	57,0	43,0	2,9	1 702
Keskinen	14,5	83,1	33,9	66,1	2,4	1 379
Pohjoinen	21,8	76,1	57,2	42,8	2,2	418
Koillinen	9,1	88,8	74,4	25,6	2,1	1 843
Kaakkoinen	15,9	80,5	54,0	46,0	3,6	773
Itäinen	10,2	85,1	72,8	27,2	4,7	2 954

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaiset asuvat ahtaammin verrattuna muuhun väestöön. Ulkomaalaisasutokunnista 22,7 prosenttia asuu ahtaasti, kun kaikista asutokunnista 10,2 prosenttia on ahtaasti asuvia. (Normi 4:n mukaan: Enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohden, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.) Ulkomaalaisasutokunnissa on yhdellä henkilöllä keskimäärin 26,2 neliötä käytettävissä, kaikissa asutokunnissa se on 33,7 m²/henkilö. Osaltaan ahtaasti asumista selittää se, että ulkomaalaisasutokunnat ovat keskimääräistä suurempia, ja suurilla asutokunnilla on asumisahtaus yleisempää.

10. Työllisyys ja työttömyys

Vuoden 2004 lopussa ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste Helsingissä oli 48,8 prosenttia, Helsingin seudulla se oli 50,6 prosenttia ja koko maassa 48,6 prosenttia Tilastokeskuksen väestötilastopalvelun tietojen mukaan. Ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste oli Helsingissä 22,6 prosenttia, Helsingin seudulla 21,7 prosenttia ja koko maassa 23,7 prosenttia. Määrällisesti ulkomaalaistaustaisia työttömiä oli Helsingissä runsas 5 100, mikä on lähes neljännes koko maan ulkomaalaistaustaisista työttömistä.

Taulukko 8. Ulkomaalaistaustaiset* pääasiallisen toiminnan mukaan 31.12.2004

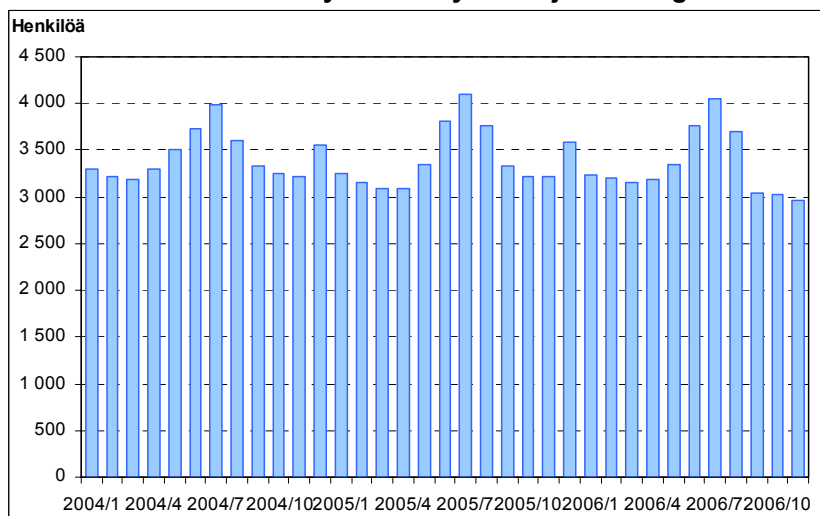
	Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Muu Helsingin seutu	Helsingin seutu yhteensä	Koko maa
Työvoima	22 617	36 562	4 017	40 579	90 245
Työlliset	17 498	28 411	3 347	31 758	68 871
Työttömät	5 119	8 151	670	8 821	21 374
<i>Työllisyysaste 15-64 v., %</i>	48,8	49,9	57,6	50,6	48,6
<i>Työttömyysaste, %</i>	22,6	22,3	16,7	21,7	23,7
Työvoimaan kuulumattomat	21 781	34 975	3 390	38 365	90 565
0-14 -vuotiaat	5 858	10 726	1 142	11 868	26 996
Opiskelijat	3 899	6 623	625	7 248	20 596
Eläkeläiset	2 797	4 118	526	4 644	13 446
Kaikki muut	9 300	13 632	1 112	14 744	29 887
Yhteensä	44 398	71 537	7 407	78 944	180 810

* ulkomaalaistaustaiset = ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset

Lähde: Tilastokeskus

Työvoimatoimistoon työttömiksi työnhakijoiksi on Helsingissä ilmoittautunut kuukausittain melko tasaisesti 3 200–4 000 ulkomaan kansalaista koko 2000-luvun. Selkeää muutosta parempaan näkyi vuoden 2006 loppupuolella, jolloin ulkomaalaisten työttömien määrä putosi alle 3000. Valtakunnallisesti ulkomaalaisten työllistymisen helpottuminen on näkynyt erityisesti Uudellamaalla, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla vuodesta 2005 lähtien. Koko maassa kotoutumissuunnitelmaansa toteuttaneista vajaa viidennes päätyi töihin yleisille työmarkkinoille ja neljännes aloitti työvoimakoulutuksen vuonna 2005.

Kuvio 19. Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat Helsingissä 2004–2006/11

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Ulkomaalaistaustaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin; joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muutettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tultu pakolaisina. Erityisesti pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on ollut vaikeuksia työllistyä. Heikko koulutustausta lisää työttömyysriskiä. Vuoden 2004 väestölaskennan antamien tietojen mukaan EU-maista ja Pohjoismaista peräisin olevat muuttajat olivat työllistyneet parhaiten, heistä työttöminä oli noin kymmenen prosenttia. Huonoiten olivat työllistyneet Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevat. Naisten työttömyys, 24 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisilla hieman korkeampi kuin miesten, 21 prosenttia. Vuoden 2004 lopussa pitkäaikaistyöttömiä, eli yli vuoden työttöminä olleita, oli koko kaikista Suomen ulkomaalaisista työnhakijoista noin viidennes. Työttömyys on jatkunut pitkään etenkin ikääntyneillä ja heikosti koulutetuilla pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla.

Taulukko 9. Työllisyys- ja työttömyysasteet syntymävaltion mukaan vuonna 2004

	Työllisyysaste* (15-64 v.) %	Työttömyysaste**
Kaikki helsinkiläiset	68,2	9,5
Ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset yht.	48,8	22,6
<i>Syntymävaltion mukaan</i>		
Suomi	63,9	13,1
Ruotsi	66,2	10,5
Muu Pohjoismaa	58,9	8,5
Muu Länsi-Eurooppa	57,7	10,9
Baltian maat	58,0	15,9
Venäjä ja ent. Neuvostoliitto	47,4	27,9
Muu Eurooppa	48,3	23,8
Pohjois-Afrikka	37,0	43,6
Muu Afrikka	31,7	39,3
Pohjois-Amerikka	46,0	9,2
Latinalainen Amerikka	48,0	19,0
Lähi-itä	36,8	38,0
Kaukoita ja muu Aasia	44,3	22,5
Australia ja Oseania	52,3	5,7
Muu tai tuntematon	61,7	11,5

Työllisyysaste* = työllisten osuus 15-64 -vuotiaasta väestöstä

Työttömyysaste**= työttömien osuus työvoimasta

Lähde: Tilastokeskus.

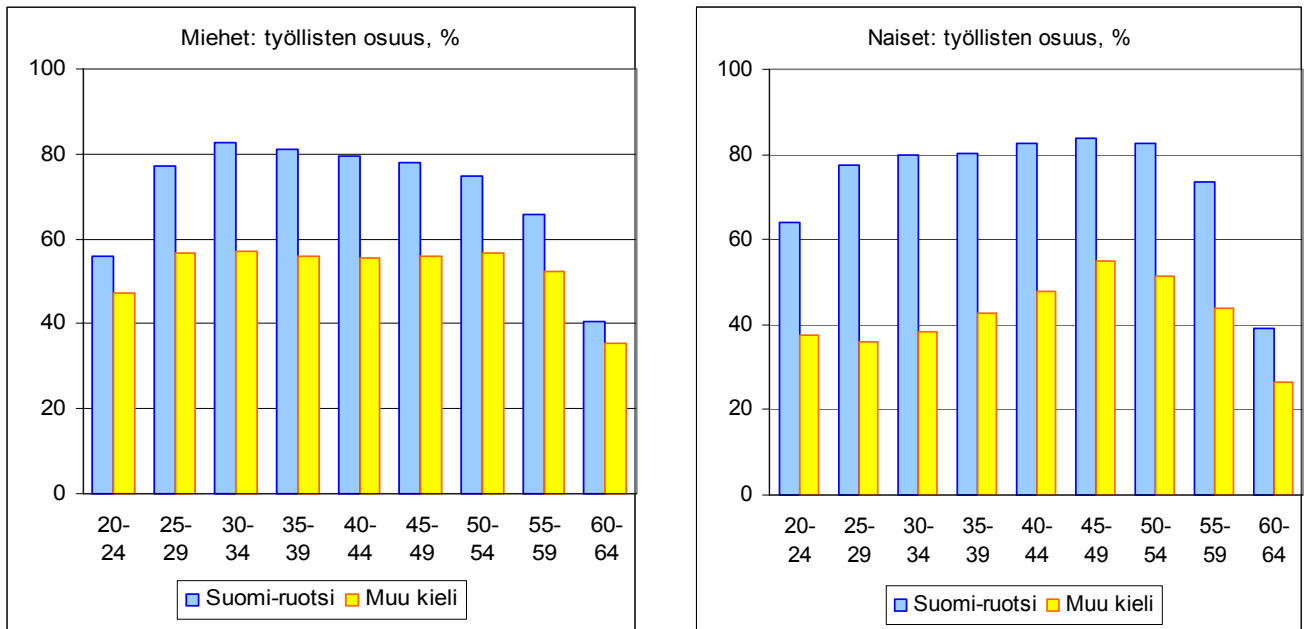
Työministeriön mukaan maahanmuuttajat ovat viime vuosina työllistyneet hyvin erityisesti Etelä-Suomessa palvelusektorille sekä rakennus-, kuljetus ja hoitoaloille. Vuonna 2000 Helsingin ulkomaalaistaustaisesta väestöstä työvoimaan kuului 49 prosenttia eli 15 673 henkilöä. Heistä 59 prosenttia oli miehiä. Viidennes ulkomaalaisista työskenteli yhteiskunnallisia palveluja tuottavilla toimialoilla (L-Q), etenkin koulutuksen sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen aloilla ulkomaalaisia oli paljon. Lähes saman verran ulkomaalaisista työskenteli liike-elämälle palveluja tuottavilla aloilla (J-K), siellä suurimpana yksittäisenä alana tutkimuspalvelut. Kaupan ala sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan ala (G-H) oli kolmas toimialasektori, jolla ulkomaalaisia työskenteli runsaasti. Koko työvoimaan verrattuna ulkomaalaiset olivat suhteellisesti yliedustettuina liike-elämän palveluiden, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä koulutuksen toimialoilla. Yrittäjinä ulkomaalaistaustaisten työvoimasta oli 6,1 prosenttia, joka on hieman enemmän kuin koko Helsingin työväestöstä, 4,9 prosenttia.

Taulukko 10. Ulkomaalaistaustaisen työvoiman jakautuminen eri toimialoille vuonna 2000

Toimiala, %	Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Koko maa
D Teollisuus	8,8	10,1	12,9
F Rakentaminen	2,9	3,0	2,8
G-H Kauppa, majoitus- ja rav.toim.	17,4	17,8	14,9
I Kuljetus, varastointi ja tietoliik.	5,4	5,5	4,3
J-K Rahoitustoim, kiinteistöpalv.,liike-elämän palv.	18,0	17,8	12,1
L-Q Yhteiskunnalliset palvelut	20,4	19,1	18,8
Muut toimialat	0,2	0,2	1,3
X Tuntematon	27,1	26,6	32,9
Yhteensä	100	100	100
Lukumäärä	15 673	23 902	50 949

Lähde: Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla, Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B2003:14; YTV.

Työllisyyden kehityksen tarkastelussa on kiinnitettävä huomiota siihen, että ulkomaan kansalaisista kielitaitoisimmat, jotka työllistyvät myös usein saavat Suomen kansalaisuuden. Tämän vuoksi työllisyyttä on hyvä tarkastella myös äidinkielen mukaan. Vieraskielisten työllisyystilanne on kantäväestöstä heikompi. Ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan tarkasteltaessa voidaan todeta, että vieraskielisten naisten työllistyminen on heikompaa kuin vieraskielisten miesten. Myös ikäjakaumassa on eroja. Miesten osuus on tasainen, mutta nuoremmissa ikäryhmissä osuus on matala ja vieraskielisten naisten työllisyys tilanne on parhain 45-49-vuotiailla naisilla. Tämä osin selittyy lasten kanssa kotona olemisella.

Kuvio 20. Miesten ja naisten työllisyys äidinkielen mukaan Helsingissä 31.12.2004

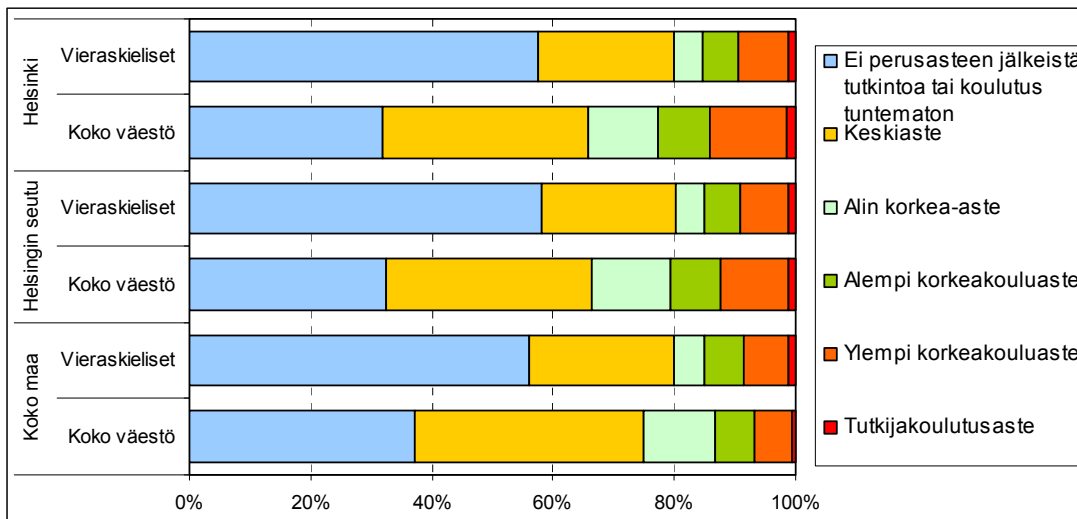
Lähde: Tilastokeskus

11. Koulutus ja opiskelu

Ulkomaalaisten koulutusasteen ja suoritettujen tutkintojen rekisteröiminen on puutteellista. Koulutustietoja saadaan ulkomaalaisilta pääasiallisesti työvoimahallinnon työnhakijarekisterin kautta. Osa ulkomaalaisista, esimerkiksi ne joilla on työpaikka jo maahan tullessa, ei ole kuitenkaan missään tekemisissä työvoimaviranomaisten kanssa Suomessa, joten heidän tietonsa puuttuvat tilastoista. Ulkomaalaisten koulutustilannetta tarkasteltaessa täytyykin muistaa nämä koulutustilasto-ongelmat.

Vuoden 2004 tiedoissa 15 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä vieraskielisistä 57,5 prosentilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa tai heidän koulutuksensa on tuntematon. 22,6 prosentilla on keskiasteen koulutus ja 20 prosentilla korkea-asteen koulutus. Helsingin vieraskielisten koulutusrakenne on hyvin samanlainen kuin muualla Suomessa asuvien vieraskielisten.,

Kuvio 21. 15 vuotta täyttäneet vieraskieliset ja koko väestö koulutusasteen mukaan Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuonna 2004

Helsingin yli 15-vuotiaat vieraskieliset 30 450 henkilöä, Helsingin seutu 51 321, Koko maa 101 110
Tutkinto = korkein tai viimeksi suoritettu rinnakkainen tutkinto, Vieraskieliset = muun kuin suomen- tai ruotsinkieliset
Lähde: Tilastokeskus

Opiskelua ja tutkimusta voidaan pitää yhtenä merkittävä syynä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen. Vuoden 2000 väestölaskennan mukaan pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaisista oli opiskelijoita 8,2 prosenttia. Opiskelijoiden rekisteröinti antaa osittain epäluotettavaa tietoa, joten tässä asiaa yritetään valottaa eri lähteiden pohjalta.

Äidinkielen mukaan Helsingissä yleissivistävässä koulutuksessa oli 1 049 vieraskielistä opiskelijaa vuonna 2004, mikä on 6,6 prosenttia kaikista saman alan opiskelijoista. Ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa vieraskielisten osuus oli myös 9,6 prosenttia. Vieraskielisten osuus on kasvanut merkittävästi vuoden aikana ammatillisessa koulutuksessa. Helsingissä sijaitsevilla ammattikorkeakouluissa opiskelevien vieraskielisten osuus oli 5,3 prosenttia kaikista opiskelijoista, ja yliopistoissa 3,4 prosenttia. Vieraskielisten kotikunta on näissä tilastoissa tuntematon.

Taulukko 11. Tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa olevat opiskelijat äidinkielen mukaan Helsingissä ja Helsingin seudulla (14) vuonna 2004

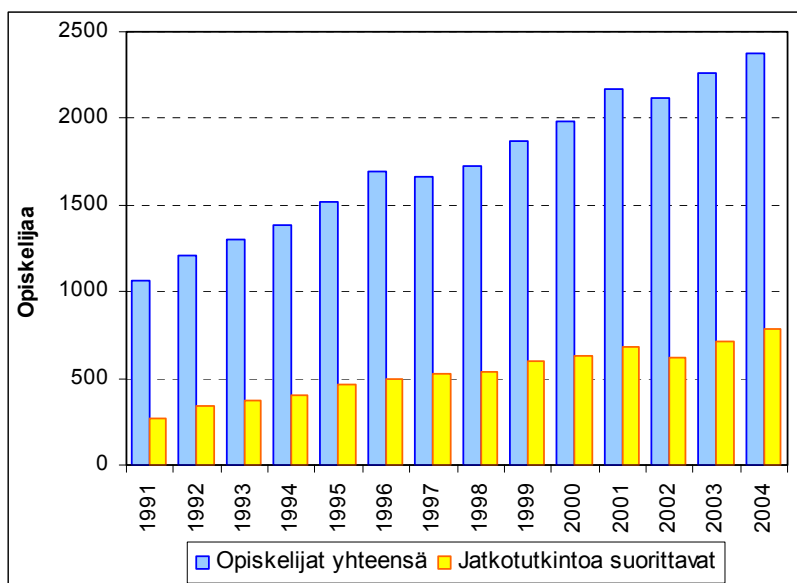
Äidinkieli, %	Yleissivistävä koulutus		Ammatillinen koulutus		Ammattikorkeakoulutus		Yliopistokoulutus	
	Helsinki	Seutu	Helsinki	Seutu	Helsinki	Seutu	Helsinki	Seutu
Suomi	87,3	88,7	87,2	89,4	89,1	89,7	88,8	89,1
Ruotsi	6,0	6,3	3,2	3,7	5,5	5,7	7,8	7,6
Vieraskieliset	6,6	4,9	9,6	6,9	5,3	4,6	3,4	3,4

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuuden mukaan pääkaupungin alueella sijaitsevissa kahdeksassa ammattikorkeakoulussa opiskeli tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2004 yhteensä 1 467 ulkomaista opiskelijaa. Kaikista opiskelijoista heidän osuutensa on 4 prosenttia. Ulkomaaisista opiskelijoista 32 prosenttia oli EU-maista ja 19 prosenttia EU:n ulkopuolisesta Euroopasta. Afrikkalaisia opiskelijoista oli 24 prosenttia ja aasialaisia 20 prosenttia. Opiskelijoiden kotipaikkaa ei ole tilastoitu (Amkota-tietokanta, Opetusministeriö).

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa oli vuonna 2004 suorittamassa tutkintoa 2 373 ulkomaista opiskelijaa, joista jatko-opiskelijoita oli 780 (kuva 21). Kaikista yliopisto-opiskelijoista heidän osuutensa on 3,7 prosenttia. Yli puolet, 55 prosenttia opiskelijoista oli eurooppalaisia, 31 prosenttia aasialaisia, 5 prosenttia afrikkalaisia ja 4 prosenttia pohjoisamerikkalaisia. Ulkomaisten opiskelijoiden kotikunta ei ole tiedoissa (Kota-tietokanta, Opetusministeriö).

Helsingin yliopisto, jossa on korkeakouluista eniten ulkomaalaisia opiskelijoita, oli saanut eniten tutkintoa suorittavia opiskelijoita venäläisistä (15,4 %), virolaisista (9,7 %) ja kiinalaisista (7,3 %). Edelleen ulkomaisten opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista on hyvin pieni, 3,6 prosenttia. Ulkomaalaisten jatko-opintojen osuus on merkittävä, vuonna 2005 ulkomaalaisista opiskelijoista tutkintoon johtavassa koulutuksessa 36,5 prosenttia suoritti lisensiaatti- tai tohtorintutkintoa. Vuosina 2000–2004 Helsingin yliopistossa suoritetuista tohtorin tutkinnoista jopa kymmenesosa oli ulkomaalaisten suorittamia (Tilastot 2000–2004, Helsingin yliopisto).

Kuvio 22. Tutkintoa suorittavat ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa vuosina 1991–2004

Mukana HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA.
Lähde: Kota-tietokanta, Opetusministeriö

12. Tiivistelmä

Vuodenvaihteessa 2005/2006 Helsingissä oli 30 770 ulkomaan kansalaista, mikä on 5,5 prosenttia koko väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia oli 47 200 henkilöä eli 8,4 prosenttia väestöstä. Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat venäläiset ja virolaiset. 42 579 vieraskielisen osuus väestöstä on 7,6 prosenttia. Reilu viidennes vieraskielisistä on venäjänkielisiä.

Ulkomaalaisväestö kasvoi nopeasti 1990-luvun alussa. Vuonna 2004 Helsingin ulkomaalaisten määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna ensimmäisen kerran vuoden 1985 jälkeen. Vuonna 2005 tilanne muuttui ja ulkomaalaisten määrä kasvoi 1 584 hengellä. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa ulkomaalaisten määrät kasvoivat. Reilu neljäsosa koko Suomen ulkomaalaisväestöstä asuu Helsingissä.

Helsinki on selkeästi muuttovoittoinen ulkomaalaisista läpi 1990- ja 2000-luvun ulkomaisten kanssa. Ulkomaalainen nettomuutto on kotimaista nettomuuttoa suurempi. Vuonna 2005 isoimmat muuttovoitot kertyivät EU-maiden kansalaisista. Suomen muiden alueiden kanssa lähtö- ja tulomuutot ovat lähes tasan Helsingin pysyessä kuitenkin positiivisen nettomuuton puolella. Vuonna 2005 Helsinki sai vieraskielisistä muuttovoittoa etenkin ulkomailta, mutta runsaasti myös muualta Suomesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Helsinki taas menetti vieraskielisiä muihin pääkaupunkiseudun kuntiin. Kokonaisuudessaan nettomuutto oli Helsingille positiivinen 2 609 vieraskielisellä vuonna 2005.

Yli neljäsosa Helsingin ulkomaalaistaustaisista asuu Itäisessä suurpiirissä. Ulkomaalaistaustaisten alueellinen osuus on Koillisessa peruspiirissä hieman suurempi verrattuna koko väestön alueosuuteen ja selvästi suurempi Itäisessä peruspiirissä. 1990-luvun alusta ulkomaalaisten määrän kasvu on selkeästi painottunut Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin. Myös nykyisen koululaisikäisten määrän painotus on selkeästi Itäisessä suurpiirissä.

Helsingin ulkomaalaisväestö on ikärakenteeltaan nuorta. Painotus on 25-45 ikävuoden välillä. Vieraskielisistä vajaa viidennes on alle 15-vuotiaita, ja yli 65-vuotiaita on vain 3,5 prosenttia. Ikärakenne, samoin kuin syntyvyyskin vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Vieraskielisistä on naimisissa 40 prosenttia. Ulkomaalaiset asuvat muuta väestöä enemmän vuokra-asunnoissa. Vuodenvaihteessa 2004/2005 vuokralla asujia oli 81,8 prosenttia. Asumismuodot seuraavat koko kaupungin asumistrendiä.

Helsingissä on viime vuosina ollut työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneena 3 200–4 000 ulkomaan kansalaista. Työttömyystilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin. Maahanmuuttajien työllisyystilanne on parantunut viime vuosina. Helsingiläisissä lukioissa vieraskielisiä oli opiskelijoista 6,6 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 9,6 prosenttia. Ammattikorkeiden opiskelijoista vieraskielisiä oli 5,3 prosenttia ja yliopistojen 3,4 prosenttia vuonna 2004.

Monilla maahanmuuttajilla muuttosyynä voidaan pitää töiden vuoksi muuttamisen lisäksi opiskelua tai suomalaisen kanssa avioitumista. Helsingissä on myös pakolaisina tulleita ulkomaalaisia suhteellisesti enemmän verrattuna muuhun maahan, koska useat pakolaiset ovat muuttaneet ensimmäisestä sijoituskunnastaan myöhemmin Helsinkiin.

Liite 1. Luvun 10 käsitteet ja luokitukset

Ulkomaalaistaustaiset = ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset

Syntymävaltio

Suomi = Suomessa syntyneet muun maan kansalaiset

Ruotsi

Muu Pohjoismaa = Tanska, Norja, Islanti

Muu Länsi-Eurooppa = Alankomaat, Andorra, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Malta, Monaco, Portugali, Ranska, Saksa, Sveitsi

Baltian maat = Viro, Latvia, Liettua

Venäjä ja entinen Neuvostoliitto

Muu Eurooppa = Albania, ent. Jugoslavia, Serbia & Montenegro, Kroatia, Slovenia, Bosnia-Hertsegovina, Makedonia,

Bulgaria, Puola, Romania, Unkari, ent. Tshekkoslovakia, Slovakia, Tšekki, Valko-Venäjä, Ukraina, Moldova

Pohjois-Afrikka = Algeria, Libya, Marokko, Tunisia, Egypti

Muut Afrikan maat

Pohjois-Amerikka = Yhdysvallat, Kanada

Latinalainen Amerikka = Keski-Amerikka ja Karibia, Etelä-Amerikka

Lähi-itä = Irak, Israel, Jordania, Libanon, Oman, Saudi-Arabia, Syyria, Turkki, Jemen

Kaukoitä ja muu Aasia = Iran, muut Aasian maat, Euroopan ulkopuoliset entiset NL-maat

Australia ja Oseania

Muu ja tuntematon = syntymävaltio tuntematon + entinen Itä-Saksa, Färösaaret, Gibraltar, Huippu-
vuoret + San Mayen, Liechtenstein, San Marino, Vatikaani